

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Koče, Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Malokaterga suverena daljne, toda prijateljske dežele je Jugoslavija tako topla in prijateljsko sprejeta, kakor NJ. Vel. cesarja Haile Selassija. Pa tudi ni čudno, da je srečanje državnih dvorov dveh dežel poteklo v tako priskrben in prijateljskem vzdušju, saj sta si oboje državi v prvih vrstah tistih, ki se borijo za enakopravnost narodov, za njihovo nacionalno neodvisnost in za spoštovanje pravic malih narodov. Problemi in ovire, ki jih v povojnem razvoju premagujeta Jugoslavija in Etiopija, so sicer različni po zunanji obliki, toda njihovo bistvo je isto — boj, usmerjen h gospodarskemu, kulturnemu in sploh k družbenemu napredku in boljšemu življenju ljudstva.

Ob obisku cesarja Haile Selassija je bila mnogokrat poudarjena istovetnost osnovnih pogledov državnikov dveh dežel glede na mednarodno odnose. Tako Jugoslavija kakor Etiopija sta bili po drugi svetovni vojni v prvih vrstah tistih, ki se borijo za enakopravnost narodov, za njihovo nacionalno neodvisnost in za spoštovanje pravic malih narodov. Problemi in ovire, ki jih v povojnem razvoju premagujeta Jugoslavija in Etiopija, so sicer različni po zunanji obliki, toda njihovo bistvo je isto — boj, usmerjen h gospodarskemu, kulturnemu in sploh k družbenemu napredku in boljšemu življenju ljudstva.

In naposled, obisk etiopskega cesarja in njegovi razgovori z našimi vojskami so tudi velika manifestacija sil, ki hočejo v miru in prijateljski delati za blaginjo in lepši jutrišnji dan ne samo naših dveh držav, marveč vsega sveta.

Poročila o zaključku ženevskih razgovorov o Indokini so sredi minulega tedna potisnila v ozadje vse druge vesti o svetovnem dogajanju. Ob zori 21. julija so na obali Zenevskega jezera sprejeli sklep, na tisoče kilometrov daleč v Indokini preneha vojna. Bilanca morje med osvobodilno Ho Si Minhovo vojsko in Bao Dajevimi kraljima francoskimi četami je kaj žalostna, saj je n. pr. samo v francoskih uniformah padlo okoli 100.000 ljudi, desetstotice pa so bili ranjeni. V osmih letih, kolikor je trajala vojna, se je francoska blagajna naložila za 2853 milijard frankov, kar tudi za velesilo ni malo, zlasti če se gre neko nesmiselno vojno.

Ko zdaj po premirju svetovni tisk in radio komentirata razmere v Aziji, ne moreta mimo francoskega ministrskega predsednika Mendesa-Franceja, saj je minilo komaj 30 dni, odkar je na govorniškem odru Bourbonske palače v Parizu izrazil pripravljenost, odstraniti osnovni irancoski, za Korejo pa tudi mednarodni problem. Svoj sklep, ki je bil pred mesecem dni na videz neustvarljiv, je v rekordnem času uresničil. Mendesa-France je prvi izmed francoskih politikov, ki je zares storil, kar je obljubil. Njegovi predniki v vladi so zmeraj le obetali, obljubili pa so sledili hudi porazi na bojiščih daljne Indokine. Skoraj vse generacije francoskih oficirjev, izsolanih po vojni, so bile likvidirane v tej kolonialni deželi.

Toda Mendesa-Franceov uspeh v Zenevi se ni odtisnil vseh težav, ki tarejo Francijo. Zanj so zdaj zlasti pereča vprašanja, ki se tičejo gospodarstva, sevrnoafriških posesti, evropske obrambne skupnosti itd. Če bo sedanjí ministrski predsednik tudi v prihodnosti pokazal toliko čuta za stvarnost, kolikor ga je doslej, bodo njegovi napori po ženevskem uspehu dosti ojašani, čeprav je vmes še mnogo drugih dokaj pomembnih čimteljev.

Komaj so se podpisali na ženevski deklaraciji posušili, pa se že stari problemi, ki razdirajo sedanjí svet, ponovno pojavljajo v tej ali oni obliki. Čeprav je konec indokitske vojne hkrati poraz tiste politike, ki ni hotela pomirjenja, vendar je bilo tudi to premirje v znamenju igre velikih okrog ostalih spornih problemov.

Bitka za prestiza med dvema voalnimama se nadaljuje. Taktika postopnega osvajanja novih položajev (ali pa izgubljenih v ženevskem zaključku) se že kaže v novih akcijah. Moskva predlaga novo mednarodno konferenco z namenom, da bi jo uporabila, podobno kakor berlinsko, za nov poskus trgovine na kontinentalni ravni. Dulles to konferenco odklanja iz razumljivih razlogov, prihaja pa na dan s svojo staro idejo o čimprejšnji sklenitvi obrambne zveze v jugovzhodni Aziji. Ostali udeleženci velike igre se niso izrekli svojih mnenj glede nadaljnjega reševanja mednarodnih problemov.

Hvala ti — Bela krajina!

Nepozabni vtisi z veličastne proslave Dneva vstaje v Žlebu pri Črnomlju — 80.000 ljudi se je udeležilo vseh proslav v Beli krajini — Na slavnostnem zborovanju v Črnomlju je govoril predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher

Veličastno slavlje ob Dnevu vstaje v Beli krajini je za nami. Leta bodo tekla, spomin na nepozabna srečanja in vtise iz julijskih dni 1954 pa bo živel v srcih vseh, ki so bili z nami v Žlebu pri Črnomlju, na Suhorju, v Metliki, Gradniku, Kanizarici, Črnomlju, Gradcu, Doblički gori, Miheji vasi, Semiču in drugod. Odprti rok in s toplim, tovariškim srcem nas je sprejela Bela krajina kakor v letih osvobodilne vojne — pritisnila nas je nase, da smo jo vzljubili še bolj in v vseh nas je bilo eno najlepših občutij: zvestoba za zvestobo!

Delavci, kmetje, inteligenca, partizani in politični aktivisti, pa mladina, ki je vojno komaj poznala, delovni ljudje iz vseh krajev Slovenije — mnogi med njimi niso bili še nikoli v Beli krajini — vse to se je zilo v močno reko veselja, nasmehanih ljudi. Ena sama misel nas je prešinjala, nas vse, deset in desetstotice: belokranjskemu delovnemu, zavednemu ljudstvu se je tovariš Boris Kraigher, predsednik Izvršnega sveta LRS, zahvalil za vse njegove žrtve in zgodovinski prispevek zares v imenu vseh delovnih ljudi Ljudske republike Slovenije!

In ko smo se vračali, razginiti in ponosni na svobodno domovino, smo pod Semičem in Gorjanci še enkrat obšli ljubo deželico, zibel naše ljudske oblasti: hvala ti, Bela krajina!

Praznično lice je kazala deželica med Kolpo in Gorjanci že ves teden pred glavnimi spominskimi dnevi. Vasi so se kosale med seboj v številu slavalokov in visokih mlajev, trgi in vasice so bile pripravljene na sprejem številnih znancev in gostov, vse je bilo v zastavah, zelenju in slavnostnem razpoloženju.

Dnevni tisk je medtem obširno poročal o odkritjih 21 spominskih plošč in spomenikov. Povsod so govorniki in predstavniki ustanov ter organizacij poudarjali pomen in vlogo Bele krajine v letih NOB. Številni kulturni sporedi domačih društev in gostujočih skupin od drugod, godbe,

obiski starih partizanov in aktivistov v vseh, deset tisočih gostov iz Stajerske, Primorske, Ljubljane, z Gorenjske in vseh krajev Dolenjske, vse to je dvignilo notranji in zunanji pomen letošnje največje prireditve ob Dnevu vstaje. Tudi s Primorske in Koroske je prišlo v Belo krajino mnogo gostov, nad 2000 prebivalcev iz Gorskoga Kotora pa se je udeležilo slavnosti navzilec, da je bil v Hrvatski 22. julij delovni dan.

Slavlje se je zlasti razmahnilo v sredo, ko so odkrivali v raznih belokranjskih krajih številne spominske plošče, obeliske in spomenike. V sredo so tudi iz vseh strani prihajale

v Belo krajino skupine z vlakci, avtobusi, kamioni, partizanske patrulje čez Gorjance in kmetje na vozovih.

Dobro razpoloženje je dvigalo vreme, ki je bilo izredno lepo.

SLAVNOSTNA SEJA LJUDSKE SKUPŠČINE SLOVENIJE

22. julija je ob devetih dopoldne predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinka otvoril slavnostno sejo skupščine in se hkrati spomnil vseh tistih, ki so pomagali pri ustvarjanju prvega slovenskega parlamenta, pa jih danes ni več med nami. Zlasti nenadomestljiva je izguba tovariša Borisa Kidriča, ki je bil na prvem zasedanju SNOS duša

Na Suhorju so 21. julija odkrili spomenik v spomin na odhod XIV. divizije

prvega slovenskega parlamenta. Z enominutnim molkom je skupščina počastila spomin na padle in umrle tovariše.

O zgodovinskem pomenu prvega slovenskega parlamenta je govoril podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Brečelj.

Po seji so odšli ljudski poslanci in številni gostje v dogem sprejedu skozi slavnostno okrašeni Črnomelj v Žlebo, kjer je bilo glavno zborovanje. Na obširnem prostoru pred in okoli tribune se je zbralo več desetstotice ljudi. Med zborovalci je vladalo izredno živahno razpoloženje, ki ga je lepa okolica prireditvenega prostora še dvigala.

DELEŽ BELE KRAJINE V NOB

Zborovanje v Žlebu je začel predsednik okrajnega odbora SZDL Črnomelj Martin Zugelj, ki je pozdravil vse udeležence, med temi tudi predsednika Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinka, predsednika Izvršnega sveta Slovenije Borisa Kraigherja, zastopnika tovariša Tita, generalnega polkovnika Kosa Nagyja, predstavnike vseh ljudskih republik ter Koroske, Gorice in Trsta.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Po poteh partizanskih brigad

Preteklo nedeljo smo v Novem mestu pozdravili 50 partizanskih otrok iz vseh krajev Slovenije, ki so od 21. julija dalje na pohodu po poteh partizanskih brigad. Počitniška

zveza Slovenije in Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije sta jih zbrala iz vseh krajev Slovenije in jim organizirala zanimivo potovanje, ki gre predvsem po krajih, koder je pred 10 leti šla slavna XIV. proletarska divizija »Borisa Kidriča« na Stajersko ter jo razvnela v osvobodilni boj do končne zmage. Do nedelje so si mladi popotniki ogledali Črnomelj, bili na velikem slavlju v Žlebu, nato pa so šli skozi Gradac, Metliko, Suhor

na Gorjance in v Podgrad, bili so pri spomeniku Majde Silc na Novi gori, pri spomeniku partizanov nad Smihelom in v Novem mestu.

Cepnav Novomeščan, za obisk niso vedeli, se jih je kmalu po pol enajsti zbralo na Vratih več sto. S ploskanjem so pozdravili od sonca zagorele mladince in mladinke, ki so strumno prikorakali pred spomenike, kjer so jih med drugim čakali in pozdravljali tudi partizanski otroci iz Trčiča, ki so v koloniji v Smihelu. Po pozdravu sekretarja MO Zveze borcev Bogdana Vrančiča se je za sprejem zahvalil prof. Jože Belak iz Celja, ki vodi partizansko mladino po poteh

XIV. divizije, da bo spoznala trpljenje svojih očetov v bojih za svobodo. Z lepimi, toplimi besedami je drage mlade goste nato sprejel predsednik novomeške Zveze borcev, prvoborec Janez Zupančič in jim zajezel dobrodošlico. Za njim sta mlade popotnike pozdravila še predstavnik mesta občine in novomeške garnizije JLA, trije pionirji pa so jim izročili lep šopek cvetja. Pevski zbor KD Dušan Jereb je med priskrnim sprejemom ubrano zapel štiri partizanske pesmi, nakar je množica Novomeščanov pospremila mladino na vrt hotela v Kandiji.

Popoldne so se udeleženci partizanske patrulje kopali na Loki, prenočevali pa na Grmu. V ponedeljek jutraj so si ogledali zbirke Dolenjskega muzeja. Po obisku v muzeju so mladinci in mladinke položili pred spomenika komandanta »Staneta in komisarja Petra dva krasna venca in šopek rož, nato pa so odpotovali z avtobusom v Kumrovec na dom maršala Tita. Od tam bodo nadaljevali pot po krajih, kjer se je pred desetimi leti slavno borila za svobodo XIV. proletarska divizija.

Toplega, priskrpnega sprejema in pozornosti novomeške Zveze borcev je bila mladina nadvse vesela in je z najlepšimi občutki in spomini odpotovala iz našega mesta.

Družbeni plan novomeškega okraja je dobro postavljen

Prva točka dnevnega reda 12. redne skupne seje obeh zborov OLO Novo mesto 15. julija je obsegala poročilo o izpolnjevanju družbenega načrta v prvem polletju. Seji so poleg članov obeh zborov prisostvovali tudi ljudski poslanci Janez Hribar, Avgust Jazbinšek, Franc Pirković in Stane Smid.

Po nepopolnih podatkih je bil družbeni načrt v prvem polletju izpolnjen po količini s 45,1%, po vrednosti pa s 37%, kot izkazuje Narodna banka do 31. maja. Če pri tem upoštevamo sezonski značaj več podjetij in da kmetijstvo ne daje v prvi polovici leta toliko dohodkov, poleg tega pa posamezna podjetja vpljučujejo družbene priaspke za zamudo, je to poročilo najboljši dokaz dobro postavljenega okrajnega družbenega načrta.

Najbolj redno teče izpolnjevanje načrta v industriji, čeprav je ta imela v prvih mesecih leta dokajšnje težave zaradi pomanjkanja električnega toka in surovin.

Večji del industrijskih podjetij kaže znaten porast proizvodnje nasproti lanskemu v istem času. Podjetje Kremen je povečalo proizvodnjo za več kot 100%, Keramika za 70% znaten porast proizvodnje izkazujejo še Tovarna lesnih izdelkov, tekstilna tovarna, Telekomunikacije v Sentjerneju, Industrija perila v Novem mestu, mestna tkalnica in še nekatera druga. Tekstilna tovarna je izpolnila polletno nalogo po količini s 58%, po vrednosti pa kar s 160%! V Industriji perila so uvedli v maju drugo delovno izmenjo; ker so dobili nove stroje, se bo število

zaposlenih v tem podjetju do konca leta skoraj podvojilo. Pereče vprašanje podjetja so pa nov primernejši prostori, ki jih mora čimprej dobiti.

Kmetijstvo izkazuje izpolnitev družbenega načrta za prvih pet mesecev letošnjega leta s 26,2%, gradnje s 35%, promet s 43%, gostinstvo z 41%, obrt s 38% in trgovina s 33%. Vzpostavljen je izpolnjevanjem družbenih obveznosti je dokaj reden dotok proračunskih sredstev okraju in občini. Razveseljivo sliko daje poročilo o razdelitvi in porabi sredstev za komunalne gradnje, s katerimi letos razpolagajo občinski ljudski odbori. Ti bodo s prispevkom občanov dvignili vrednost porabljenih sredstev za komunalne gradnje od 35 na 55 milijonov, skupno z republiški investicijami pa na 120 milijonov din.

Ker predvideno znižanje cen ni bilo doseženo, se bodo družbeni prispevki zvišali za okoli 59 milijonov din. OLO bo ta sredstva kot posojilo dodelil posameznim podjetjem za povečanje proizvodnje, deloma pa jih dal za pomoč pri komunalnih gradnjah. Del teh sredstev je bil razdeljen že na tej seji. Tekstil-

Rezervni oficirji na Kočevskem so pokazali lep napredek

O nedelavnosti organizacije UROJ v kočevskem okraju se je precej govorilo, čeprav stanje ni bilo tako slabo, saj moramo upoštevati, da večina rezervnih oficirjev, borcev NOB, sodeluje v raznih drugih množičnih in političnih organizacijah. Mnogo oficirjev opravlja odgovorne upravne, politične in gospodarske funkcije, zato včasih ni čudno, da je udeležba na sestanku UROJ slaba. Seveda so za uspešno delo organizacije tudi druge ovire — prav slaba disciplina nekaterih rezervnih oficirjev, pomanjkanje čuta odgovornosti, ponekod tudi malomarno vodstvo. Kjer je bilo vodstvo sposobno in prizadevno, je organizacija pokazala uspehe.

Okrajni odbor UROJ se je letos, skupaj z občinskimi pododbori resno lotil dela. Pododbori bodo v svoje vrste sprejeli vse oficirje, ki imajo pogoje, si uredili točno evidenčno kartoteko, razdelili značke, pobrali članarino, uvrstili disciplino in podobno. Postavili bodo sektorske poverjenike in resno začeli z vajami in predavanji. Letos so občinski odbori že imeli več vaj in nekaj predavanj. Rezervni oficirji so pomagali organizirati proslave občinskih praznikov, zlasti dobro so organizirali razne patrulje, napade in druge akcije. Zadnje čase re-

zervni oficirji zlasti pomagajo pri predvojaški in izvenarmadni vzgoji.

11. julija je okrajni odbor UROJ skupaj s pododbori Kočevje, Ribnica, Sodražica, Velike Lašče in Dobropole organiziral velik pohod rezervnih oficirjev. Namen pohoda je bil spoznavanje zemljišča in taktične vaje na terenu, »gibanje po azimutu«, branje zemljevidov in bojno ciljanje. Udeležba je bila kar zadovoljiva, samo iz Kočevja se je vaje udeležilo 40 oficirjev. V 18 kilometrov oddaljenem kraju, kamor so prispeli v raznih skupinah in patruljah po točno določenem času, je bila ocena in kritika. Disciplina je bila vzorna, zato je vaja tudi res lepo uspeša.

Stroške prehrane in prevoza so kriili oficirji sami. Mnogi so zaježeli, da bi take vaje bile večkrat.

D. D.

Vsako leto 100 težkih kamionov za Turčijo

Z nekim uvoznim podjetjem v Istanbulu je tovarna avtomobilov v Priboji na Limu sklenila pogodbo za dobavo okoli 100 avtomobilov letno v razdobju prihodnjih desetih let. Po tej pogodbi bodo letos dobavili Turčiji 125 kamionov po štiri do osem ton nosilnosti.

Del udeležencev pred tribuno na slavnostnem zborovanju v Žlebu

Hvala ti - Bela krajina!

Nadaljevanje s 1. strani

Toplo pozdravljen od deset in deset tisočglave množice je nato govoril tovariš Boris Kraigher, ki se je v uvodu najprej spomnil borbenih praznikov vseljudske vstaje naših narodov iz leta 1941. Dejstvo, da se je skoraj povsod, v vseh delih Jugoslavije, začela vstaja v juliju, dokazuje zgodovinsko usodno povezanost in enotnost interesov vseh naših narodov. Slovenski narod se je s to borbo prvič uvrstil v svoji zgodovini med tiste narode, ki so si v borbi za osvoboditev in neodvisnost zgradili tudi svojo lastno državnost in lastno vojsko.

V tej herojski borbi je partizanska Bela krajina odigrala eno najbistvenjših vlog v procesu revolucionarnega osvoboditve širokih ljudskih množic celotnega slovenskega naroda. Belokranjsko ljudstvo, je dejal tovariš Kraigher, je pokazalo v letih NOB neverjetno borbno sposobnost, neverjetno junastvo in požrtvovalnost in je tako doprineslo neprecenljivo delež k ustvarjanju, utrjevanju in razvijanju prvih organov nove, revolucionarne ljudske oblasti, kakor tudi v ustvarjanju narodnoosvobodilne vojske Slovenije.

Zato mislim, da izražam voljo vseh delovnih ljudi Ljudske republike Slovenije, če izrazim belokranjskemu delovnemu ljudstvu prisrčno zahvalo za njegovo odlično vlogo v narodnoosvobodilni borbi, za vse njegove velike napore v borbi za svobodo in združitve slovenskega naroda in v borbi za napredek in lepšo bodočnost delovnega človeka sploh,« je dejal tovariš Boris Kraigher, ploskanje desetitisočglave množice pa je pritrtilo njegovim željam.

V nadaljevanju svojega govora je tovariš Boris Kraigher opisal načela, ki so nas vodila v letih NOB. Borba za ohranitev načela neodvisnosti nove Jugoslavije in sodelovanja z državami Balkana, Srednje Evrope in zapadnega sveta sploh na temelju popolnega revmešavanja in notranje zaveze drugih držav, seveda ni lahka stvar in zahteva vztrajne budnosti proti vsem mogočim mahinacijam raznih imperialističnih klik. Če se danes nova Jugoslavija skuša sporazumeti z Italijo na podlagi

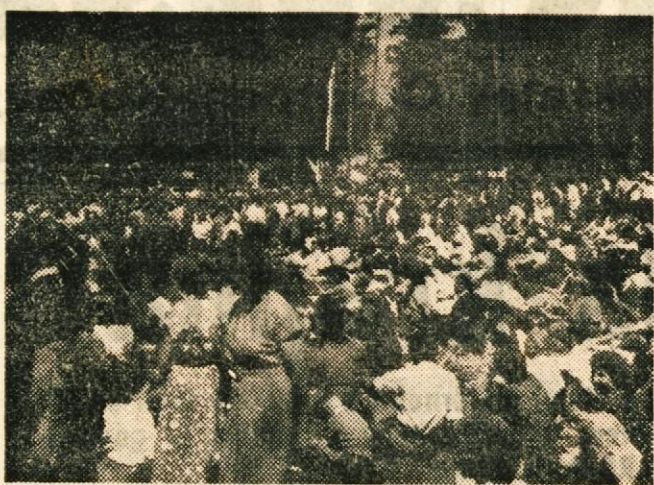
Osnutek družbenega plana za leto 1955 je že izročen Ljudski skupščini

Prejšnji teden je bila v Beogradu skupna seja odborov za gospodarstvo obeh domov Zvezne ljudske skupščine, na kateri je direktor Zveznega zavoda za gospodarsko planiranje Sergej Kraigher obrazložil osnutek družbenega plana za leto 1955. V obrazložitvi je med drugim dejal, da se gospodarska politika v planu za l. 1955 na vseh področjih in vseh panogah, kjer je to možno, navezuje na gospodarsko politiko in ukrepe iz leta 1954. To bo zagotovilo trdnost v gospodarstvu in nepretrganost v poslovanju gospodarskih organizacij. V letu 1955 lahko pričakujemo povečanje celotnega družbenega proizvoda v primerjavi z letom 1954 za 8,2%, narodni dohodek pa se bo povečal v primerjavi z letošnjim za 8,3%, v primerjavi z lanskim letom pa za 11,5%.

delitve tržaškega ozemlja, se mi s tem prav nič ne odrekamo niti svojih pravic do tega ozemlja, niti našega načela dosledne borbe za samostojnost in neodvisnost. To je samo trenutna edina realna pot, ki more na tem področju ustvariti pogoje nemotenega razvoja naprednih, demokratičnih, miroljubnih sil. To pa seveda samo pod pogojem, da uspe takšna rešitev tržaškega vprašanja, ki bo omogočila razvijanje normalnih, dobrih sosedskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Vsaka drugače zamišljena rešitev je seveda za nas brezpredmetna.

Tovariš Kraigher je nato govoril o drugem načelu naše NOB, o enotnosti delovnega ljudstva, ki ne dopušča nobene strankarske razcepljenosti. Kakor je bila v NOB osnovna naloga mobilizirati vse sile za zmago, tako je danes naša osnovna naloga mobilizirati vse sile za čim uspešnejše in čim hitreje napredovanje naš socialistične graditve na poti premagovanja naše tehnične zaostalosti, s ciljem, postati čim hitreje gospodarsko močna, tehnično razvita, samostojna država.

Ko so množice znova in znova toplo pozdravljale pomemb-

Del zborovalcev v Zlebu med slavnostnim govorom

ne besede predsednika slovenskega Izvršnega sveta, je stopil na oder tov. Marko Belinč, ki je pozdravil zborovanje v imenu CK ZK Hrvatske in ljudstva sosednjih hrvaških okrajev.

Preden je tovariš Zugelj zaključil veliko zborovanje, je še prebral pozdravno pismo tovarišu Titu, ki so ga udeleženci sprejeli in pozdravili z

vzklikanjem. Pet sto pionirjev Bele krajine je nato zapelo pionirsko himno.

Ljudje so se nato razšli po vsem gozdu. Začelo se je veselo rajanje s pravo domačo sproščenostjo, v popoldanskih urah pa so se začele množice vračati v svoje kraje. V soncu in sreči je Bela krajina proslavila svoj največji povojni praznik.

Dolenja vas pri Ribnici praznuje

Občina Dolenja vas pri Ribnici na Dolenjskem, ki obsega vasi: Dolenjo vas, Prigorico, Blate, Rakitnico, Grčarice, Lipovec in Makoš, si je izbrala za svoj praznik 1. avgust kot spomin na dni, ko so italijanski fašisti odvedli iz Rakitnice 124 mož in fantov v uničevalno taborišče Rab, nekoliko kasneje pa 26 iz Dolenje vasi, in v počastitev spominja 4 tovarišev iz iste vasi, ki jih je okupator tedaj ustrelil.

Na pobudo ljudskega junaka in tedanjega sekretarja okrožnega komiteja Komunistične partije Slovenije za kočevsko okrožje prof. Jožeta Seska, ki so ga italijanski fašisti spomladi 1942 na zverinski način ubili, je bil v Dolenji vasi že junija 1941 prvi sestanek Osvobodilne fronte, nekoliko kasneje pa v sosednji vasi Prigorici. Na ta sestanek je bil povabljen tudi zastopnik »sprosvetarjev«, ki se je sicer sestanka udeležil, sodelovanje z OF pa je odklonil in obljubil, da ljudje iz njegovega tabora, ki ga je vodil tedanji župnik Karel Skulj, ne bodo ovrtili delovanja OF in da tudi ne bodo izdali članov OF, ki so se omenjenega sestanka udeležili.

Obljube pa niso držali. Ob koncu 1941, in v začetku 1942, leta se je že začelo delovanje bele garde. Župnik Karel Skulj in kaplan Stanislav Kapš sta pridigala proti OF in odkrito napadala osvobodilno gibanje.

Skulja in njegovih pristašev ni prizadela niti prva žrtev v Dolenji vasi, Nace Levstik, ki so ga italijanski okupatorji na okruten način ubili 28. aprila 1942. Takoj po tem zločinu so belogardisti vztrajno preprečevali ljudi, da so Nacetove smrti krivi partizani.

ker so streljali na Italijane, kar so si seveda izmislili.

O delovanju bele garde in klerofašista Karla Skulja v Dolenji vasi in v vsej ribniški dolini pričajo dokumenti, ki jih je pustil okupator in mnogi sodni zapiski z izpovedmi tistih, ki so bili zaradi narodnega izdajstva postavljeni pred sodišče. Med njimi tudi izpoved Stanka Kapša, tedanjega kaplana v Dolenji vasi, ki je izpovedal, da je bil pri ustanavljanju bele garde župnik Karel Skulj glavni pobudnik in organizator, ki je z agitacijo in propagando pridobival pristaje tudi v cerkvi.

Občina Dolenja vas si je izbrala 1. avgust za svoj praznik kot spomin na tiste velike in težke dni, ko so se v mlada telesa v neznanem kraju zarile okupatorjeve krogle in ugasile njihova mlada življenja, in ko so ostali moralni zapustiti svoje družine in oditi v uničevalno taborišče Rab.

To ni bil naš poraz, ampak zmaga; tisti pa, ki so sprejeli italijanske puške, so bili poraženi, še preden so ji uporabili...

Lep uspeh pevskega zbora v TREBNJEM

Ze vsa leta po vojni smo pogrešali v Trebnjem stalnega pevskega zbora. Bilo je ticer več poizkusov z moškim, ženskim in mešanim pevskim zborom pod različnimi pevovodji, toda pravi uspehov ni bilo. Zato nas je tem bolj razveselil nastop naših pevcev na proslavi Dneva vstaje 19. t. m. v Domu ljudske prosvete.

Moški pevski zbor, ki se nam je prvič predstavil na dan

Ni slo za vero, kot je pridigoval pobežli župnik Skulj, ampak za svobodo, za to, da bomo sami gospodarili na svoji zemlji.

Ljudstvo občine Dolenja vas pri Ribnici prične praznovati svoj praznik že 30. julija s slavnostno akademijo, na kateri bo sodelovala Svoboda skupno z gasilci in šolskimi otroki. Naslednji dan bo slavnostna seja občinskega odbora, ki ji bodo prisostvovali vsi domači borci in aktivisti. Po seji bo dramska skupina iz Dolenje vasi uprizorila »Kovarnost in ljubezen«, zvečer pa bo dov bližnji okoličniki zagoreli kresovi. 1. avgusta bodo mladinci predvojaške vzgoje, gasilci in člani PAZ ob osmi uri zjutraj uprizorili na Dolenjskem hribu partizanski napad. Temu bo sledilo polaganje vencev na skupni grob neznanih partizanskih borcev in obisk prostorov, kjer so bile zaprte žrtve italijanskega fašizma. Popoldne bo fizikalni nastop Partizana. Isti dan bo v Grčaricah srednji vasi odkrit spomenik padlim.

Nina Vidervol

Ing. Lojze Hrček:

Gnojenje vinogradov - zeleno gnojenje

Z vsakoletno trgatvijo ter z rezjo in odstranjevanjem mladice jemljemo vinogradu mnogo hranilnih snovi. Te snovi odnašajo tudi nalivi, ki spirajo naše vinograde v strmih legah. Da si zagotovimo pridelek, skušamo z gnojenjem vrniti zemlji hranilne snovi. Danes bomo na kratko obdelali gnojenje s prirodnimi gnojili (hlevski gnoj in kompost), prihodnjic pa si bomo ogledali nov način gnojenja — zeleno gnojenje, o katerem se danes precej govori in piše.

Od hranilnih snovi vinski trti največkrat primanjkuje dušika, kalija in fosforja.

Dušik, ki je sestavni del beljakovin, potrebuje trta za vse svoje organe, ker pospešuje rast. Pomankanje dušika je krivo, da trta pozneje odganja ter ima slab nastavek, korenine so izredno dolge, listi pa majhni, blede ter začnejo predčasno odpadati in sicer od spodaj navzgor.

Kalij je tudi v vseh organih trte, največ ga je v jagodnem soku in pospešuje rast listja, mladice in grozdja ter vpliva na boljše kakovost vina, ker povečuje odstotek sladkorja in zmanjšuje kislino. Pomankanje kalija spoznamo po tem, da odmirajo listi v sredini poganjka, robovi listov pa se pobarvajo temno rdeče. Nastavek se sicer dobro pokaže, vendar se ne razvije.

Fosfor je prav tako v vseh delih vinske trte, vendar ga je največ v peškah, soku in jagodni kožici ter v listih in cvetnem prahu. Za fosfor pravimo, da je »bater« pri oplod-

nji. Pospešuje boljši razvoj oči in grozdja, zorenje lesa in grozdja ter tudi zboljšuje kakovost pridelka. Trte, ki imajo dovolj kalija in fosforja, mnogo lažje prenesejo mrz. Tudi fosfor je nujno potreben za tvorbo beljakovin. Pomankanje fosforja se kaže v tem, da se listi in poganjki slabo razvijajo ter celo za listniki ne poganjajo. Pcelji ter žile listov postanejo rdeči, posebno v hladnem spomladanskem času. Na listih vidimo temne in svetle pege.

Za široko prakso so nam nujno potrebni pedološki laboratoriji, ki bi nam opravljali analize zemlje, na podlagi katerih bi edino lahko smotno gnojili. Ker zaenkrat teh laboratorijev še nimamo, si pač pomagamo v posameznih primerih z navedenimi znaki.

Hlevski gnoj in kompost

Hlevski gnoj ima v sebi vse hranilne snovi, ki jih vinska trta potrebuje ter vpliva tudi na sestavo zemlje. Za 1 ha vinograda potrebujemo letno 20 voz hlevskega gnoja, seveda pod pogojem, da je dober. Pokaži mi gnojišče in povedal ti bom, kakšen kmetovalec sila pravi stari slovenski pregovor. Ker pri nas primanjkuje dobrega hlevskega gnoja za vinograde ter ga je tudi v strme lege težko spravljati, si večkrat pomagamo s kompostom, ki prav lahko zamenja hlevski gnoj, seveda če je dobro pripravljen.

Kompost ima to prednost, da ga lahko pripravljamo pri vinogradu in sicer iz materiala, ki ga dobimo v samem vinogradu ali pa iz njegove

blizine, kolikor pa moramo dodati še drugega materiala, ga od doma laže pripeljemo do vinograda, kot pa sam hlevski gnoj ali kompost. Tudi rožje uporabimo za kompost, moramo ga pač na drobno sesekljati.

Hlevski gnoj ali kompost spravljamo pri globoki kopi v dobi zimskega počivanja v pozni jeseni ali zgodnji spomladi. Če gnojimo s hlevskim gnojem spomladi, moramo uporabiti že prepereli gnoj, kajti sveži gnoj bi učinkoval šele v drugi polovici julija, kar pa bi nam zorenje grozdja kakor tudi lesa preveč zavleklo v jesen, odnosno v zimo, s čemer bi se povečala nevarnost pozebe za nedozorel les. Gnoj in kompost moramo raztresati po celi površini vinograda in ne samo za kopati k delu trti, kot se to v naših vinogradih pogosto vidi, kajti hrano srkajo drobne koreninice, ki segajo daleč stran od debla. Saj že stari vinogradniki rek pravijo: »Trta med redi rodi«.

Umetna gnojila

Medtem ko gnojenje s prirodnimi gnojili vsestransko zboljšuje zemljo, dajo umetna gnojila zemlji le eno ali dve kvečemu dve do tri redilne snovi. Zato jih imenujemo tudi dopolnilna gnojila. Res pa je, da pravilno in pravočasno gnojenje z umetnimi gnojili izredno zvišuje pridelke, saj so visoki pridelki in naprednih kmetijskih državah večinoma posledica pravilne in izdatne uporabe umetnih gnojil. Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti, da deluje izključna uporaba samo umetnih gnojil brez prirodnih negativno na zemljo — jo takorekoč zastruplja.

Od dušičnih gnojil za gnojenje v vinogradih poznamo naslednje: apneni dušik, ki deluje počasi ter ga zato trošimo v jeseni ali zgodaj spomladi (do srede marca), čilski soliter, ki deluje hitro, ter ga trošimo ko trta že ozele, amonijev sulfat, ki ne učinkuje tako hitro kot čilski soliter, vendar pa hitreje kot apneni dušik, zato ga trošimo spomladi, norveški soliter, ki je po svojem učinku podoben čilskemu solitru, ter končno kaliamonsoliter, ki je tudi sličen čilskemu solitru.

Od fosfornih gnojil je pri nas v prometu superfosfat, ki se lahko topi ter ga zato trošimo spomladi, kostna moka, ki deluje bolj počasi ter jo trošimo že jeseni, ter Thomasova žlindra, ki je eno najboljših fosfornih gnojil za vinograde in peščene zemlje sploh. To zadnje gnojilo deluje počasi ter lahko z njim gnojimo v jeseni. To gnojilo, katerega so naši kmetovalci ves čas po vojni zelo pogrešali, ker ga je industrija rabila v druge namene, se danes spet dobi in sicer bo kmetijski magazin za jesensko sezono dobival prilicne količine tega gnojila iz inozemstva po naročilih naših kmetijskih združenj.

(Konec prihodnjic)

Zborovanje živinorejcev

na Travnici gor

Preteklo nedeljo je imel medzadružni živinorejski odbor pri OZZ Kočevje sejo na znanem planinskem pašniku Travnici gori. Seje se je udeležilo kakih 30 živinorejcev iz vseh predelov Kočevja. Med gosti je bil tudi znani živinorejski strokovnjak ing. Zorec. Na seji so razpravljali o vseh zadevah živinorejce. Več skrbí bo treba posvetiti nabavi, oziroma vzreji novih plemenjskih bikov, ki jih primanjkuje. Precej krav in bikov je okuženih. Kljub vsemu pa se je število rodovne živine pomnožilo. Pomembno vlogo imajo rodovnikarji in mlečni kontrolorji.

Dobro bi bilo uvesti plemenjske kroge, ki naj bi obsegali od 120 do 150 krav oziroma telic. Plemenjske bike naj bi oskrbovali najnaprednejši živinorejci. Uvedle naj bi se pavšalne skločine, za pripušanje bika pa bo treba določiti točno odmerjen čas. Oskrbovalec bika mora voditi zapisnik. O vseh teh predlogih bodo razpravljali živinorejci še na polletnih zadružnih občnih zborih.

Na seji so razpravljali tudi o organizaciji razstav rodovniške živine, ki bodo v drugi polovici avgusta v Ribnici.

Jurjevici, Sušju, Karlovici, Strugah in Fari pri Kočevju, kjer bo razstavljeno okrog 700 glav živine. V avgustu bo tudi več plemenjskih sejmov. Ta seja medzadružnega živinorejskega odbora pri idilični pastirski koči, sredi bujnih pašnikov in 80 glav pasoce se mlade živine, je bila zelo uspešna. Živina na planinah je debela in zdrava. Po vojni je zadržala iz Sodražice obnovila hlev, shrambo za seno, zgradih leseno pastirsko kočjo in očistila velike površine pašnikov v Travnici gori. Prav bi bilo, da tudi ostale zadruge v okraju priskočijo na pomoč sodražski zadruzi pri oskrbovanju Travnice gore, saj so travnogorski pašniki namenjeni živini iz vseh predelov Kočevske. Naj omenimo, da so začeli graditi novo zidano pastirsko kočjo, in da bo planinski dom, ki ga grade nekaj sto metrov vstran, kmalu pod streho.

Travnica gora z 800 m nadmorske višine je kakor ustvarjena za poletno pašo živine. Poleg tega pa ima ta kraj najlepše izgleda za najpomembnejšo turistično postojanko na Kočevskem. (m)

13. julij v Žužemberku

Pred dvajsetimi leti 13. julija je NOV prvič osvobodila Žužemberk. Ob tej priliki je bil izvoljen v Žužemberku prvi Narodnoosvobodilni odbor, zato praznuje občina 13. julija že tretje leto svoj občinski praznik. Za to dan so se v Žužemberku tudi dobro pripravili. Praznovanje je bilo povezano z zletom dolenskih telovadnih društev Partizan. Ves program naj bi bil na prostem, kar pa zaradi dežja ni bilo mogoče. Po govornih predstavnikov ljudske oblasti so bile

odbojarske tekme med moštvi Novega mesta, Trebnjega, Straže in Žužemberka. Pohvaliti je treba vse tekmovalce za njihovo požrtvovalnost, ker so kljub močnemu dežju tekmovali. Prvo mesto si je po ostri borbi s Trebnjem priborilo moštvo iz Novega mesta. Stražani so zasedli tretje mesto, medtem ko je domače moštvo izgubilo vse tekme. Vendar jim tega ne smemo preveč zameriti, ker so v Žužemberku odbojkarji začeli šele gojiti.

Nad vse prisrčni so bili nastopi cicibanov, pionirjev in mladinc, za kar moramo pohvaliti njihove požrtvovalne voditelje. Pa tudi člani Partizana so moštrosko izvedli vaje na bradlji. Gledalci so bili z nastopi zelo zadovoljni in si takih prireditelj še želijo. Vsem sodelujočim želimo še veliko uspehov v njihovem športnem udejstvovanju in se jim zahvaljujemo za užitek, ki so nam ga nudili.

Uprava podjetja »ODPAD« Ljubljana

poziva vse dobavitelje, ki so oddali odpadni material na »ODPADU« — v poslovalnici NOVO MESTO, v skladišču ČRNOMELJ ali v METLIKI, materiala pa do danes niso dobili plačanega oziroma ni obračunan, da prijavijo svoje terjatve

najkasneje v roku 8 dni

pri podružnici »ODPADA« v Novem mestu v času od 8. do 12. ure.

Kasneje prijavljenih terjatev ne bomo upoštevali

ODPAD — centrala — LJUBLJANA

Kajetan Hrošč:

Tobak, tihotapci in financarji

Tobačni biriči so izsledili, da se baviša dva Kovorjana, Luka Čuček in Jože Klemenčič, z nedovoljeno tihotapsko trgovino. Naznanili so ju deželni vladi, ki je zaukazala tržaški graščini, pod katero je tedaj spadal del Kovorjanov, naj ju prime in zapre. Toda Tržačanom ni prišlo niti na misel, da bi zapirali tako dobra dobavitelja cenenegega tobaka, čeprav je bil tihotapci. Zato so odgovorili, da ne spadata pod njihovo gosposko, marveč pod radovljiško in naj se deželna vlada obrne tja. Tihotapca pa so skrivoma obvestili, da ju iščejo biriči in naj se umakneta. Radovljiška gosposka je potem lahko sama odgovorila, da je eden od njiju odšel za delom in ne vedo, kdaj se bo vrnil, drugi pa je v teh krajih sploh nepoznan. Tako sta bila rešena biriških pesti, gosposke pa so si ohranile zanesljivost dobavitelja tobaka.

Da so se tudi domačini skušali v tihotapstvo, nam prič-

jo mnoge stare zgodbe, ki so jih pripovedovali še pred nedavnim časom. Veliko večjo izurnjenost v tej »umetnosti« so pokazali Rezijani in Uskoki, to je prebivalci gorjanskega Žumberka. Ti se niso omejevali v svojem delovanju samo na obrobna ozemlja, marveč so se podajali na svojih pohodih celo tja do Dunaja. Oboroženi so bili z gorjanci in noži ter so svoje blago kar vsiljevali prebivalcem; kdor se ga je branil sprejeti, so ga vsaj pretepali, če se mu ni zgodilo kaj hujšega. Rezijani pa so, čeprav tudi nasilni, rajši razpečevali svoje blago s trgovskimi metodami. Njihova pot je vodila preko Istre, hrvaškega Ribnika v Belo krajino. Na tej poti so se izognili obmejnim carinikom in so v avstrijske dežele vtihotapljali suknjo, svilene trakove, kavo, sladkor, južno sadje in podobno, kar so tovorili celo na konjih. To pot so po podatkih belo-

kranjskih biričev naredili vsaj enkrat mesečno s tremi konji, ki so lahko nosili po 450 kg tovora. Ko so blago med potjo prodali, so se nato napotili naprej na Hrvaško, kjer so nakupili tobak in se potem vračali domov preko Dolenjske in Gorenjske. Spojoma so prodajali tobakno zalogo in se vrnili domov z dvojnim dobičkom.

Kadar pa so prišli v stik z biriči, so povsem pozabili na svojo znano miroljubnost. Biriči so dobro poznali to njihovo lastnost in so si zato vedno oskrbeli vojaško pomoč, kadar so se nadejali večje skupine rezijanskih tihotapcev. Pa tudi z vojski si niso mogli vedno zagotoviti premoči in so morali Rezijanom z vojski vred pokazati pete, če so si hoteli ohraniti zdravo kožo in celo glavo. O tem nam priča zgodba, ki se je zgodila na Gorenjskem, v Mostah pri Breznici, kjer je sedaj znana hidrocentrala. Tobačni biriči so

izvohali, da se Rezijani vračajo preko Gorenjske in zato se je nadzornik Franc Lušina s patrolno vojakom podal za njimi v pogon. Patrolno je zalotila noč v Mostah ter je zato nameravala prenočiti v tamkajšnji gostilni. Nepredvidni vojak, ki so puške prislonili ob steno v veži in odšli v hišo. Rezijani pa, bilo jih je okoli petdeset, so bili že v vasi in so se takoj tiho priplazili, pobrali puške in bi bili vdrli v hišo, če jim ne bi pred nosom zapahnil vrat domači gostilničar. Zato so začeli razbijati s puškami po vratih, streljati niso mogli, ker puške niso bile nabite, toda vrata se niso vdale. Ker niso mogli drugače v hišo, kjer so jih trepetajoč čakali Lušina in vojski, so se spravili nad leseno steno, ki je ločila hišo od hleva. S sekirami so začeli izsekavati odprtino, skozi katero bi se splazili vanjo. Medtem pa so Lušina, ki je kar mineval v smrtni grozi, obklesali v žensko obleko, da se je tedaj, ko so Rezijani vdrli v hišo, v temi in zmedeni neopaženo umaknili. Ves čas vdiranja so imeli Rezijani hišo obklojano, da ni mogel nihče utiti. Jezni, ker niso dobili birača, so se že ho-

teli lotiti neoboroženih vojakov, kar pa je preprečil v zadnjem hipu Rezijanom poznani domačin. Vojakom so vrnili puške in ti so jo takoj nato slavno odkurili nazaj v Radovljico.

Divjanja pa še ni bilo konec. Iz Most so odšli v sosednjo vas, da bi pretepli tamkajšnega trafikanta. Ker je pravčasno ušel, so mu razbili vso hišo in skoro do smrti pobili nekdo deklico in starčka, ki sta jima pri njihovem pohodu prišla na pot. Ker niso dosegli svojega namena in dobili trafikanta, so v vasi pri odhodu sporočili, da mu bodo ob prvi priložnosti iztaknili oči, če ne bo opustil trafike in jim plačal 30 goldinarjev. Temeljito pa je izkupil trafikant v Belci pri Kranjski gori, ki so mu v nadaljevanju svoje poti položili roke in ga pretepali - korom, ki so jih na silo zbrali do smrti ter sporočili vsačesredi vasi, da je to samo opomin, drugi pa bodo do smrti pobili vse trafikante po savski dolini. Po opravljenem maskevanju nad trafikanti, ki so jim ovrtili trgovino s tobakom, so se podali domov v Rezijo preko

beloške gospostine; tam je izginila vsaka sled za njimi. Preiskovanje, ki ga je po nalogu deželne vlade izvedla ta gospostina, je bilo popolnoma brezuspešno, ker so naknadno ugotovili, da so njeni uradniki ti sodelavci rezijanskih tihotapcev. Vendar oprijemljivih dokazov za to sodelovanje niso imeli in je zadeva počasi zapala. Zgodilo pa se je to 1. 1771.

To je bil samo en primer tihotapskega nasilja med mnogimi. Tihotapska jeza na trafikante in tobačne nadzornike je bila tako silna zaradi tega, ker so jih ovrtili pri nedovoljenem trgovanju in izredno strogo kaznovali vsakega ujetega tihotapca. Kogar so zalotili prvič, je dobil dve leti težkega prisilnega dela v okovih, drugič pet let, tretjič pa deset let ali pa so ga do smrtno vtačnili v vojske. Toda tihotapska strast pač ne pozna meja in kljub nevarnostim niso hoteli opustiti svojega početja.

Tudi na Dolenjskem je bilo tihotapskih zgodb in napadov cela vrsta. Glavni dobavitelji tihotapskega tobaka so bili za to področje Uskoki, ki so imeli po vaseh svoje zaupnike. Ti so

potem naprej razpečevali božjo travico. Tobačni biriči so bili enim in drugim vedno za petami in slaba mu je predla, kogar so zalotili ali pa samo sumili, da je v zvezi s tihotapci. Za razpečevalca tihotapskega tobaka so biriči sumili Jerneja Goriska, kmeta in gostilničarja v Gornjem Vrhpolju pri Sentjerneju. O njem in drugih Vrhpoljcih, ki so bili pri biričkih na slabem glasu, niso imeli nobenih dokazov. Zato so hoteli dobiti dokaze na kraju samem. Neke noči je prišel v vas tobačni nadzornik z gročo vojakov, da bi preiskal hiše s tihotapskim blagom. Začeli so pri Gorisku, kjer je že vse spalo. Vojaki so se razkropili po vsej hiši, gospodar pa je brez motnje gledal, kako brskajo po njegovem premoženju. Pri tem zapazil, da si je eden od vojakov basal suhe klobase v žep in ga je v jezi nadrl s tatom. Vojak ni odvrnil ničesar, tiho se je pridružil drugim vojakom in nadzorniku zatočil kmeta, da ga je zmerjal s tatom. Se prej pa je skril klobase v veži.

KOMUNA - naša najnaprednejša družbena stvar

Kaj je komuna - 0 komuni kot najboljši šoli socialistične družbene zavesti - Prva tribuna za politično nastopanje je oz. bo pri nas komuna

V 26. številki našega tednika smo letos 2. julija objavili vrsto člankov o trenutno najbolj zanimivem pa tudi najvažnejšem družbenem vprašanju - o komuni. Organizacije Socialistične zveze dolenjskih okrajev temu vprašanju še vse premalo pozornosti. Vse premalo je razlaganja in seznanjanja širokih ljudskih množic o tem pomembnem družbenem činitelju. Da bi razčistili nejasne, ponekod pa tudi napačne pojme o komuni bomo v današnji in prihodnjih številkah ponatiskali osnovna vprašanja, ki so zvezana s pojmom komune. Pri tem moramo priporočiti, da se bralci seznanijo s člankom tovariša Staneta Kavčiča »O komunah«, ki je bil objavljen v Slov. poročevalcu v nedeljo 25. julija.

Kako zmotna naziranja o komunah vladajo prav na Dolenjskem, nam nazorno pove pogost pojav, da ljudje marsikje zamenjujejo pojem komune - s komunistično organizacijo. Na vprašanje, kaj naj bi bila oz. kaj je komuna, nam letiš lahko na odgovor: »Ja, to so pa komunisti...«. Drugje spet naletiš na pojmovanje, da pomenijo komune konec okrajev in republike in da bodo neke občine v obliki »samostojnih držav v državi«. Ali ne čaka prav zato organizacija SZD, da se v zanimivo politično delo? Kritizirati jih moramo, da so temu vprašanju - tako v mestih kot na deželi - zadnje mesece posvečali prav malo, ponekod pa sploh nobene pozornosti.

Ze zadnji smo navedli odgovore tovariša Edvarda Kardelja, kako se bo odvijalo družbeno življenje v našem gospodarskem in političnem okviru.

»Drugi faktor našega gospodarskega življenja je komuna in njeni organi, namreč ljudski odbori skupaj z demokratičnim mehanizmom, ki jih dopolnjuje, začeni od zborov političev pa navzgor« je dejal tovariš Kardelj lani 19. novembra v Čauku.

Prevedeno v naš jezik pomeni komuna občina. Ta stara beseda zelo pravilno in točno izraža vsebino te samoupravne ljudske skupnosti, ki nastaja danes v okviru naših okrajev in mest. Komuna ni, oz. ne bo nekakšna umetna skupnost, ki bi bila sama sebi namen. Prav tako ni komuna neomejen gospodar nad vsemi tovararni podjetji in dobrinami na svojem področju. Komuna ne razbija enotnosti družbe kot celote. Države ne pretvarja v skupnost okrajev, kakor ponekod mislijo posamezniki. Se manj pa se sme in more seveda komuna vmešavati v zasebno življenje delovnih ljudi. Komuna ni niti današnji okraj, niti današnja občina, ne po svojem področju,

niti po sedanjih nalogah, ki jih opravlja občina in okraj. Komuna bo zaokrožena gospodarska celota, bo združitev manjših, gospodarsko nerazvitih občin v gospodarsko trdno povezavo.

Tovariš Edvard Kardelj je o komuni dejal tole:

»Komuna v pravem smislu besede označuje tako samoupravno družbeno skupnost z ljudskim odborom na čelu, v kateri delovni ljudje neposredno in samostojno urejajo na demokratičen način čim večji del vprašanj, ki se tičejo njihovega življenja in njihovih prizadevanj za dvigovanje blaginje skupnosti in vsakega posameznika. Odločale bodo seveda v okviru skupnega sistema za vso državo, v okviru skupnega gospodarskega načrta in na podlagi splošnih dolžnosti in pravic posameznika.

(nadaljevanje prihodnjič)

Z 12. redne seje OLO Novo mesto

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na tovarni je kupila pralni stroj za volno domačega izdelka, s katerim bo prihranila pri vsakem kilogramu volne 93 din. Stroj se bo tako izplačal v dveh letih, zato je OLO dal jamstvo, oziroma kredit za plačilo stroja, ki stane 15 milijonov din. Kredit je dobilo tudi splošno gradbeno podjetje Pionir in še nekatera druga. Iz sredstev davka na pre-

sežek plačnega fonda je OLO dodelil manjše zneske za elektrifikacijo posameznih naselij, za popravilo gimnazije v Novem mestu in dijaškega doma v Smihelu, za geološka raziskovanja v Dolenjskih in Smarjskih toplicah ter še za razne druge koristne namene.

V nadaljevanju se je OLO sprejel na prejšnji seji odloženo listino za kmečko dopolnilno

Na proslavi Dneva vstaje v Novem mestu je pel Invalidski pevski zbor

Letošnja proslava Dneva vstaje v Novem mestu, združena s koncertom Invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane, je bila izredno slovesna in lepa. Zaradi praznovanja v Beli krajini so jo privedli organizirali že nekaj dni pred 22. julijem. Ljudje so napolnili vso dvorano in Domu ljudske prosvete, po svojih funkcijah pa so bili številni zastopniki vsi naši krajevni politični in upravni forumi, organizacije in ustanove.

Člani Invalidskega pevskega zbora, ki so se ustavili v Novem mestu na poti v Belo krajino, so bili pristočno sprejeti, ko so stopili na oder. Po himni jih je v imenu novomeških invalidov iz NOB in v imenu prebivalstva pozdravil Franc Zoran ter jedrnat orisal delo IPZ od ustanovitve do danes.

Po pozdravu gostov-pevcev je o pomenu Dneva vstaje in o veličini borbe in revolucije jugoslovanskih narodov govoril španski

dirigent, borec NOB in skladatelj Radovan Gobec. Pesem, zlasti naša borbena pesem, je tem nekdajšnjim borcev urela ne samo iz grla, temveč prav iz njihovih borbениh partizanskih src, kakor da so tik pred jurjem (Pesem IV. brigade) ali na partizanskem mitingu neke v rokih gozdovih. Navedeni in burni aplavzi poslušalcev so enotni potrdili visoko kvaliteto tega pevskega zbora, ki je s svojim koncertom tako povzdignil proslavo Dneva vstaje v našem mestu in jo prežal s pravim partizanskim vzdušjem.

Osuševalna dela v novomeškem okraju

Lani je bilo porabljenih v okraju Novo mesto za razna melioracijska dela 3.834.000 din. Ta denar so vložili predvsem v osuševalna dela v Kozarjih pri Senterneju, Vejeršcih, Glinek-Volčje njive, v Brusnicah in Gabrju in za

izdelavo načrtov za Zabrdsčico, 700 tisoč dinarjev je prispeval republiški proračun, ostalo pa je dal okrajni ljudski odbor Novo mesto.

Za nadaljnja izsuševalna ter ostala melioracijska dela, ki se nadaljujejo predvsem v Kozarjih pri Senterneju in Vejeršcih pri Mirni, so letos zaprosili za 8 in pol milijona din investicijskega kredita. Ko bodo končana obsežna melioracijska dela okoli Senterneja, v nekaterih predelih ob Krki in Mirenski dolini, bo kmetijstvo v novomeškem okraju pridobilo znatna zemljišča za večjo pridelavo poljskih pridelkov, predvsem pa živinske krme.

IZVOZ TEKSTILNEGA BLAGA

Tekstilna podjetja, iz naše republike so izvozila v prvem polletju letos okoli 11 milijonov metrov tekstilnega blaga v vrednosti 1,5 milijonov dolarjev. V prvem polletju so podjetja izvažala tekstilno blago predvsem v Anglijo, Turčijo, Francijo, Libanon, Jemen, Saudovo Arabijo in v Jordan.

Glavni izsuševalni jarek v Kozarjih pri Senterneju poglabljajo

Čuden občni zbor sindikalne organizacije v Gotni vasi

3. julija je bil sklican občni zbor sindikalne podružnice občine Gotna vas. Čeprav je bil ta občni zbor silno pozen, je bil vendar silno pripravljen - silniško ne presenečeno, da je bil pred njim postavljen predlog, da se razpusti sindikalna podružnica, ki je bila ustanovljena leta 1945, ko so bili delavci v Gotni vasi prisiljeni, da se združijo v sindikat, da bi se zaščitili pred lastnimi gospodarstvi.

Občni zbor je bil sklican v gostilni Drenik in za začetek so seveda stali na mizah za litri vina. Kako tak občni zbor, poteka menda ni treba pojasnjevati. Kako zgrešeno nekateri pojmujejo naš družbeni razvoj, smo slišali v debati, ki je bila jedro tega občnega zbora.

Prvi, tesar, je zastopal šumarske, češ: »Zakaj bi kmetom za razne usluge ne smel kdaj kaj narediti? Seveda ne, da bi zato izostal od dela v podjetju, ker je to krivično in nedovoljeno!« Vendar tesar v podjetju za delo ni posebej vnet, saj smo slišali, da je med slabšimi delavci.

Drugi je ravno tako vpadal v razpravljanje in pokazal, da ne razume ali da noče razumeti našega družbenega razvoja. Glede nabiranja prispevkov za poplavljenost je izjavil pred tovarni: »Kaj bom jaz poplavljen pa zbiralje pomoči!«

Tretji, zidar, je tožil, koliko zaslužijo zidarji v Ameriki in kako je pri nas slab zaslužek. Zbor je razkril, kako sebično nekateri gledajo na našo stvarnost, brez slehernega razumevanja za splošne koristi, hkrati pa lepo zamočijo, koliko družba daje delovnemu človeku še povrh za plačilo.

Predsednik delovnega predstava je zamljal opozorila na disciplino in je moral silno ostro kritizirati navzoče nergače.

Sestanek kolektiva je treba sklicati večkrat, saj se je treba pomeniti o tolikih stvareh, vendar nam uprava podjetja in sind. organizacija ne skliceta sestanka nikoli več v gostilni, ampak v drugem, primernem prostoru. V gostilni pa naj gredo posamezniki ali kolektiv na razvedilo, ne pa na občni zbor. Zato je za tako slab potek in uspeh občnega zbora kriva uprava podjetja več kot delavci.

Kolektiv zidarsko-tesar. podjetja šteje 46 članov; doslej se niso razpisali volitev v delavski svet, nimajo pravil podjetja ne disciplinskega sodišča, zato ni čudno, da so v razpravi delavci govorili, kot da nimajo nobenih pravic, kar je tudi zloraba, da se ne zavzamejo svojih dolžnosti. Treba se je temeljito spoprijeti s staro misli-

Mimogrede

Ragov log, raj otrok in odraslih, spada med naša najlepša sprehajališča. Vendar kaže, da Novomeščani kaj malo dajo na to, zakaj ob klopih, ki jih je v logu lepo postavilo, je kar nastalo v papirjem, čunjam, pokrovički, koščki kruha, razhojenim čutjem in sadjem, cigaretnimi ogorki in podobno navlaško, znak, da ne posedajo tu samo otroci, marveč, da tudi odrasli meščani tu malicajo in odmetavajo razne nepotrebne stvari. Menim, da bi morali prav odrasli na to posebno paziti, prav tako pa paziti tudi na otroke, da bi ne razmetavali okoli sebe papirja in drugih stvari in da bi za njih mi pač pospravili, kot to storimo doma. Saj Ragov log vendar ni smetišče, če je preurejen za sprehajališče! Morda bi kazalo namestiti na drevesa v bližini klopičnice iz profila ali vrbovja pletene košarice, kamor bi odmetavali smeti in papir. Opaziti je, da kljub prepovedi leži vse naokrog potrgano cvetje, vejice in veje, da otroci plezajo na drobna debela mladih dreves, jih upogibajo in se na njih gugaajo. Ob vhodu v gozdček iz kandijske strani je podrt lesena ograja, mizice na gričku sredi gozdčika tudi ni več.

Vodovod Stična-Trebnje-Dobrnica

bo služil 10.000 prebivalcem iz sedmih dolenjskih občin

Novi vodovod je največja komunalna gradnja na Dolenjskem - Prvo vrstna pitna voda v vseh zajetih izviri - Prvič so zasidili krampe letos 15. maja - Dela navzile oviram lepo napredujejo - Vodna skupnost napeljuje vodovod v lastni režiji

Načrt o gradnji vodovoda, ki bi preskrboval z zdravno pitno vodo okrog 100 naselij z 10.000 prebivalci na območju občin Stična, Sentvid, Krka, Veliki Gaber, Velika Loka, Trebnje in Dobrnica, je bil zasnovan že dolgo pred drugo svetovno vojno. Predvideval je zajetje izvirov pod Babjim kolenom, Drmočnik in po potrebi tudi izvir Lahke vode nad Stično. Ti izviri dajejo skupno nad 2.600.000 litrov vode na dan. Opravljene so bile potrebne meritve, ki so pokazale, da se količina vode v teh izvirih ne zmanjša veliko niti ob največji suši in da ostanje izviri čisti in mrzli tudi ob velikem deževju.

Znani strokovnjak za vodovode ing. Guzel je pred leti ponovno sprožil vprašanje gradnje tega vodovoda, dobro vedoč, da kar ni bilo mogoče doseči v prejšnji družbeni ureditvi, bo mogoče sedaj, ko je oblast v rokah delovnih ljudi. Za svojo velikopotezno zamisel je dobil takoj zagovornike. Po temeljitih pripravah, ko je bila ustanovljena na vsem območju bodočega vodovoda Vodna skupnost, izdelani podrobni načrti za začetna dela in opravljene druge priprave, je državni sekretariat za gospodarstvo LRS letos izdal gradbeno dovoljenje za dela v prvi etapi. Gradbeno doba celotnega vodovoda z vsemi napravami je dolga za pet let. Prvi krampi so zapeli 15. maja in to ob enem pri zajetju izvirov pod Babjim kolenom in Drmočnik, pri izkopu jarkov za cevi in jame za glavni rezervoar nad Virom pri Stični. Do konca junija je bila jama za rezervoar že izkopana. V glavnem so bila končana poglobitvena dela pri izviri in izkopani jarki za cevovod v dolžini več kot kilometer. Do 7. julija je bilo vloženo v delo 1.705 delovnih dni. Vse kaže, da bodo dela, določena za prvo etapo, končana predčasno, navzile raznim neprilikom, med katerimi vremenske niso na zadnjem mestu.

Upravnemu odboru Vodne skupnosti se je posrečilo, da je zbral nekaj denarnih sredstev za začetek gradnje. Okraj Ljubljana-okolica je dal 8 milijonov din, iz sredstev za pomoč zaostlim krajem je bilo določeno 30 milijonov, znatna sredstva so v ta namen obljubila podjetja in kmetijske zadruge, pa tudi sami člani Vodne skupnosti so do sedaj obljubili prispevkov v skupni vrednosti nad 1.700.000 din. Posnemajna vredno je gasilsko društvo na Vrhu pri Dobrnicu, ki je prispevalo iz svoje blagajne 30.000 din. Upravni odbor, ki opravlja dela v glavnem v lastni režiji, ker je to najcenejše, je preskrbel že znatne količine cementa, betonskega

Nad 1000 metrov jarka za novi vodovod so že izkopali

železa in lesa, kupil potrebno orodje in vrtni stroj za kamen na električni pogon. Tudi azbestne cevi iz tovarne Anhovo in ostale dele je upravni odbor naročil pravočasno. Verjetno bodo pričeli s polaganjem cevi že okrog 1. avgusta.

Celotna dolžina cevi novega vodovoda bo nad 60 km. Zgradijo jo mora 11 večjih ali manjših rezervoarjev s skupno prostornino okrog 1.300 m³. Celotni stroški gradnje so preračunani na približno 260 milijonov dinarjev, kar spriči obsežnosti vodovoda in njegovega gospodarskega pomena za vse te kraje, zlasti vasi v Dobrnicah, občini, pravzaprav niti ni veliko. Ob kolikšni dobri volji prebivalcev in razumevanju ljudske oblasti upa upravni odbor Vodne skupnosti uresničiti veliko zamisel:

člen, naj si ogleda dosežanja dela in oceni zagrizenost upravnega odbora Vodne skupnosti, s katero se je lotil dela za ureditev.

Proslava Dneva vstaje v Senterneju

Zvečer pred Dnevom vstaje je bila v dvorani KUD akademije s lepim sporedom. Po slavnostnem govoru o tem našem velikom dnevu in recitacijah (Niko Golob, Janez Premur in Terezija Znidarski) sta Rangus Mira in Rešetič Fanika res lepo zapeli dve pesmi, nato pa so pionirke in mladinke pod vodstvom Olge Saje in ob glasbeni spremljavi rav. Marinka izvrstno izvedle zletne vaje. Lepa proslava je ljudi navdušila in do- stojno počastila Dan vstaje.

Nova železniška postaja v Kočevju

Gradnja nove železniške postaje v Kočevju dobro napreduje. Zaradi finančnih težav je delo spomladaj skoraj popolnoma zastalo. Sedaj urejujejo notranjost. Nova železniška postaja se bo uvrstila med najlepše postaje v Sloveniji. Gradi jo SGP »Zidar« iz Kočevja.

Zakaj gradimo tovarno vodnega stekla

Kako izdelujemo vodno steklo

Izdelava vodnega stekla je precej enostavna. Surovine se pomešajo v ustreznem ujetnem razmerju, nato pa se jin dve do tri ure že v pečeh pri visoki temperaturi (1200-1400 stopinj Celzija), dokler se ne spremene v enakomerno talino. Raztaljena masa se »zpušči« iz peči v posebne vozčke, nato pa se v posebnih prostorih shladi in strdi.

S tem je izdelava trdnega vodnega stekla končana ter se kot steklo pošilja raznim potrošnikom. Ker pa se v industriji uporablja vodno steklo v tekočem stanju, ga je treba topiti, kar pa ni enostavna stvar, ampak zmožan kemični proces. Zato se vodno steklo topi vedno v isti tovarni, ki proizvaja trdno vodno steklo.

Trdno vodno steklo se topi v posebnih bobnih-avtoklavah, ki

se napolnijo s kosi trdnega vodnega stekla, vanje pa se spusti vodna para pod pritiskom do 10 atmosfer. Po treh urah je trdno vodno steklo raztopljeno, nato pa se pretoči in filtrira v posebnih stiskalnicah. Da pa se dobi zaželena gostota, se tekoče vodno steklo izpari v posebnih izparilnih napravah, nato pa pošilja v železnih sodih potrošnikom. Vodno steklo se večkrat uporablja v prahu in ima tovarna posebne naprave za sprajitev.

Za izdelavo vodnega stekla je kot surovina, z ozirom na količino, najvažnejši kremenčev pesek. Ta mora biti skrbno izbran in čist, vendar mu majhna količina železovega oksida ne škoduje.

Ostale surovine so razne naprtjeve in kalijeve soli.

Poleg teh se za izdelavo vodnega stekla rabijo precejšnje

količine premoga in nafte za gorivo v talilnih pečeh

Zakaj bomo gradili tovarno vodnega stekla v novomeškem okraju?

Osnovna surovina za proizvodnjo vodnega stekla je kremenčev pesek, tega pa imamo prav v novomeškem okraju zelo veliko. Kvaliteta peska je zaradi majhnega odstotka škodljivih primesti (železo itd.) zelo dobra. Glede na razvoj poljetja za eksploatacijo kremenčevih peskov »Kremina« in uspešne poizkuse oplemenitja teh peskov, je proizvodnja vodnega stekla popolnoma zagotovljena osnovna surovina in sicer v kvaliteti, ki popolnoma ustreza tudi izdelavi najbolj zahtevnega vodnega stekla.

Druga važna surovina je sodna alu pa sulfatne soli. Sodo izdeluje tovarna v Lukavcu (LR

Bosna) in se uporablja tudi v ostali steklarski industriji. Z ozirom na proizvodnjo rovarne aluminija v Kidričevem bo sode nemara primanjlovalo, kar pa proizvodnjo vodnega stekla ne bo prizadelo, ker se lahko kot enakovredna surovina uporablja tudi natrijev sulfat (povzeto iz Kemije tovarne Hrastnik), ki je pa sedaj nekoliko dražji od sode.

Premog tovarna lahko dobavlja iz rudnikov Kanžarca, St. Janž ali iz Senogave, kar ne pomeni visokih transportnih stroškov.

Ker je proizvodnja vodnega stekla precej enostavna, ne zahteva veliko kvalificiranih strokovnjakov, ki jih imamo v okraju samem dovolj.

V Sloveniji je potrošnja vodnega stekla iz leta v leto večja

spričo razvoja industrije in povečanja ljudske potrošnje. Perspektivni razvoj nekaterih industrijskih obratov in nova proizvodnja, tako n. pr. v tovarni Roto - Videm, obrata za izdelavo elektrod Zelenarje Je-

senice, proizvodnja perlov in v ostali steklarski industriji. Z ozirom na proizvodnjo rovarne aluminija v Kidričevem bo sode nemara primanjlovalo, kar pa proizvodnjo vodnega stekla ne bo prizadelo, ker se lahko kot enakovredna surovina uporablja tudi natrijev sulfat (povzeto iz Kemije tovarne Hrastnik), ki je pa sedaj nekoliko dražji od sode.

Pri vsem tem pa moramo upoštevati še glavno - industrijsko zaostlost našega okraja in pa zaposlitev delovne sile, kar je tudi važen faktor za zgraditev nove tovarne.

Niko Križanec

Potočanom za njihov praznik: partizanski zdravo! Gorenjski otroci v Šmihelu pri Novem mestu

Obisk pri počitniški koloniji iz Tržiča

Leta hitro teko, vendar so spomini, hudi spomini iz slavnih dni osvobodilne vojne, še tako živi, kakor bi se vse godilo včeraj.

Potoške vasice, kraji na skrajnem koncu Dolenjske, bi vedele mnogo povedati iz polne tekle dobe. Sedanji rod, ki živi na tej revni kraški zemlji, je nemara prestal v zadnji vojni več, kakor vsi rodovi pred njim. Saj je vojna zdesetkala prebivalstvo in je bila hujša kakor črna kuga, ki je nekoč morila naše prednike. Mnogo junštva so pokazali ti ljudje v krvavih dneh revolucije. Smrt je kosila povsod, padali so sinovi pred očmi mater, moške vpricho žena, očete vprico otroci; ljudje so umirali po taboriščih, gorele so vasi, toda ljudstvo je preneslo vse — ostalo je in zmaga — nad smrtjo.

31. julij so si Potočani zbrali za svoj občinski praznik. Letos ga bodo praznovali že drugič. 31. julij so si izbrali zato, ker je ta dan italijanski okupator pred 12. leti oropal in požgal najbolj zaveden vas Travniki (zgorelo je nad sto hiš ter še večje število gospodarskih poslopij). Ob istem času so Italijani ustrelili v sosednjem kraju Sodo 18 talcev, večinoma domačinov iz Travnika. Tega dne bodo Potočani nikoli pozabili. In prav je, da so si ga izbrali za svoj praznik.

Osvobodilno gibanje v Loškem potoku se je razvijalo v trdih pogojih. Vedeti moramo, da je bila klerikalna reakcija, na čelu z župnikom Pravharjem, zelo močna. Ze v zgodnji pomladi leta 1942 se klerikalci ustanovili postojanko bele garde, ki pa so jo partizanski odredi kmalu razbili ter se je na novo formirala šele po znani roški ofenzivi poleti 1942, seveda s pomočjo Italijanov. Prvi organizatorji revolucionarnega boja v tem kraju so bili učitelji: Vrtačnik, padel v partizanih 1942. Skok, kdaj je padel ni znano, ter še štirje učitelji, ki so bili ustreljeni leta 1942 kot talci. Na Hribu so bili med prvimi organizatorji Pajničev fantje, v Travniku Krumpļjevi, Suštarjevi, pa cela vrsta drugih, ki vsi zaslužijo, da jim damo častni naslov prvoborcev v tem kraju.

Imeli smo jih tudi v Belih vodah, v Segovi in Srednji va-

si, Retjah in Malem logu. Prvi borci od tod so šli v partizane že pozimi 1941-42. Spomladi 1942 je odšlo v partizane veliko število fantov in mož. Loški potok je po zaslugi partizanskih odredov, ki so operirali v tem kraju, v katerih so bili v večini borci iz Loškega potoka, bil osvobojen že spomladi 1942 ter je ostal svoboden vse do velike italijanske ofenzive leta 1942.

Po kapitulaciji Italije 1943 so bili ti kraji s kratkimi presledki (nemška ofenziva novembra 1943; Nemci so ostali tu le malo časa, nekajkrat so na osvobojeno ozemlje pridrli tudi domobranci) popolnoma svobodni. Vsa oblast je bila v rokah terenskih in ra-

jonskih odborov. Ljudstvo je svojo oblast podpiralo z vsem Pasivni Loški potok, ki more preživeti prebivalstvo s svojimi pridelki komaj dobrega pol leta, je takrat dal tisoče in tisoče kg vseh vrst živil za partizane, čeprav je bil kraj odrezan in ljudje niso mogli nabaviti hrane od drugod. Kraška zemlja je takrat čudežno rodila, dasi je bila, po vrh vsega, še slabo obdelana.

Tudi v Loškem potoku je bilo po osvoboditvi mnogo storjenega iz ruševin je zrasla nova in lepša vas Travniki hiše so obnovili tudi po ostalih vaseh. Na Hribu, ki je središče občine, so uredili električni mlin in obnovili stavbo, kjer ima svoje prostore občinski LO. V Travniku rastejo prvi zarodki lesne predelovalne industrije, tu je tudi tovarnica eteričnih olj. Se in še bi lahko naštevali uspehe, ki so kljub vsem težavam bili doseženi. Veliki so načrti za bližnjo bodočnost. Vse ljudstvo si prizadeva za preobrazbo in napredek svojega kraja. Družijo in podžiga jih zavest, da delajo in grade zase.

Za 31. julij, njihov občinski praznik, vsem tistim preprostim potoškim materam, ki so dale partizanom zadnji kosček kruha, očetom, ki so bili partizanom za voliče in kurirje in vsem potokskim borcem najlepše čestitke za njihov praznik!

Karel Oražem

Od petega do 27. julija so uživali počitnice v Šmihelu pri Novem mestu otroci padlih borcev in žrtev fašističnega terorja iz Tržiča na Gorenjskem. To so bili osnovnošolski otroci, gimnazijci, vajenci, učenci strokovne in tovarniške šole. Razdeljeni so bili v pet grup po starosti in prijateljstvu, da je bilo več veselja pri igranju in izletih.

Zivljenje v koloniji se je odvijalo po programu, ki je bil pester in vsak dan izpolnjen z igrami, izleti, športom in prijetno zabavo.

Ob deževnih dneh so se zabavali s sodobnimi igrami; zelo radi so poslušali upravnika, ki jim je pripovedoval spomine iz partizanskih let, manjšim pa je vzgojiteljica pripovedovala pravljice. Obiskali so Dolenjski muzej v Novem mestu, Kmet. šolo na Grmu, Smarješke in Dolenjske toplice, partizansko bolnico v Podstenicah in samostan Pleterje pod Gorjanci. Izbrali so predvsem kraje, kjer so se borili njihovi očete in matere; mnogi so žrtvovali tudi svoja življenja, da danes mladina lahko uživa lepe počitnice. Na vseh izletih jim je upravnik pripovedoval

o razvoju narodnoosvobodilne vojske, vse od neznatnih skupin do redne armade. Obiskali so tudi spomenik talcem in padlim borcem pri Roku nad Šmihelom. Tu so lepo zapeli in prinesli cvetja. Večkrat so obiskali tudi Novo mesto, predvsem kopalnice.

Otroci so bili s takim programom zelo zadovoljni: »Vse je, flet'n, sam vreme ni. Lepo se je pripravili na proslavo 22. julija v Šmihelu, kjer so sodelovali z nekaterimi točkami. Za recitacije so izbrali

Najdelavnejša organizacija je SZDL, ki je zbrala precej denarja za pomoč poplavljenecem. Pripravila se je na 22. julij in tudi proslavo v Crnomlju se je udeležilo precej članov. Na predvečer 22. julija so zagoreli kresovi. O mladinski organizaciji pa ni nič slišati. Kje je odbor?

Pred dnevi je doletela posestnika P. V. s Trebelnega nesreča: v nekaj minutah so mu poginili štirje že precej težki prašiči. Takoj je iskal živinozdravnikove pomoči. Ker pa ima živinozdravnik iz Mokronoga dopust, se je izgovoril, da zato ne more iti. Vaščani menijo, da to ni opravičilo za tako nujen primer. Kaj pa, če bi bila kaka nevarna epidemija? Takoj nato so iskali živinozdravnika iz Trebnjega, ki je bil ves dan na terenu. Ko je zvedel za nesrečo na Trebelnem, je prišel tja drugi dan zjutraj in ugotovil, da so se prašiči najbrž zastupili s pesnico. Če bi prišel živinozdravnik pravočasno, bi bilo meso še užitno. Tako pa je vse štiri naložil na voz konjederec, posestnik pa je bil oškodovan za več kot 60.000 din.

Pred dnevi je doletela posestnika P. V. s Trebelnega nesreča: v nekaj minutah so mu poginili štirje že precej težki prašiči. Takoj je iskal živinozdravnikove pomoči. Ker pa ima živinozdravnik iz Mokronoga dopust, se je izgovoril, da zato ne more iti. Vaščani menijo, da to ni opravičilo za tako nujen primer. Kaj pa, če bi bila kaka nevarna epidemija? Takoj nato so iskali živinozdravnika iz Trebnjega, ki je bil ves dan na terenu. Ko je zvedel za nesrečo na Trebelnem, je prišel tja drugi dan zjutraj in ugotovil, da so se prašiči najbrž zastupili s pesnico. Če bi prišel živinozdravnik pravočasno, bi bilo meso še užitno. Tako pa je vse štiri naložil na voz konjederec, posestnik pa je bil oškodovan za več kot 60.000 din.

Smeš je pol zdravlja. Zdravnik dr. Attison je priobčil razpravo, v kateri ugotavlja na podlagi študija in izkušenj, da je vesel in priščen smeh za človeško dolgo življenje in zdravje silno važen. Smeh olajšava pritisk krvi na srce in ugodno sprosti vse telo. Dokazano je, da smeh odlično pospešuje delovanje mnogih žlez v človeškem telesu. Znano je tudi, da si bolniki po operaciji hitreje in bolje opomorejo, če so veseli narave.

Kraveži vijov v boljših prostorih

V Gotni vasi pri Novem mestu stanuje v napol razpadlem hlevu perica Ljubica Pesner z 12-letno hčerko in možem, ki je po poklicu brusar in popravlja tudi dežnike. Hlev, v katerem stanuje družina, nima stropa, zidovje pa je tudi sicer razdejano in piha v »stanovanje« takorekoč od vseh strani. Streho nad stanovanjem predstavljajo po dolgem položene deske na pol ožganem, polomljenem dežju; ob najmanjšem dežju zaliva revne stanovalce voda in jim uničuje že tako bomo imetje — dve postelji, mizo, omaro in polomljen, star štedilnik. Junija je poteklo že

leto dni, odkar je Pesnerjeva v nečloveškem stanovanju. Pohištvo ji stoji na golih tleh in zaradi vlage dobesedno leže narazen. V letošnji hudi zimi so njej in deklici, ki je s prav dobrim uspehom izdelala 1. razred novomeske gimnazije, zmrznile roke, ker se v takem, na vse strani odprtem »stanovanju« sploh ni mogli ogreti saj kuri Pesnerjeva, kadar bi tudi želela imeti toplo, naravnost pod nebo.

Krava, ki domuje v drugi polovici tega napol razpadlega hleva, ima boljše prostore. Prej je Pesnerjeva stanovala tam, kamor je lastnik zgradbe zdaj postavil kravo, ker baje

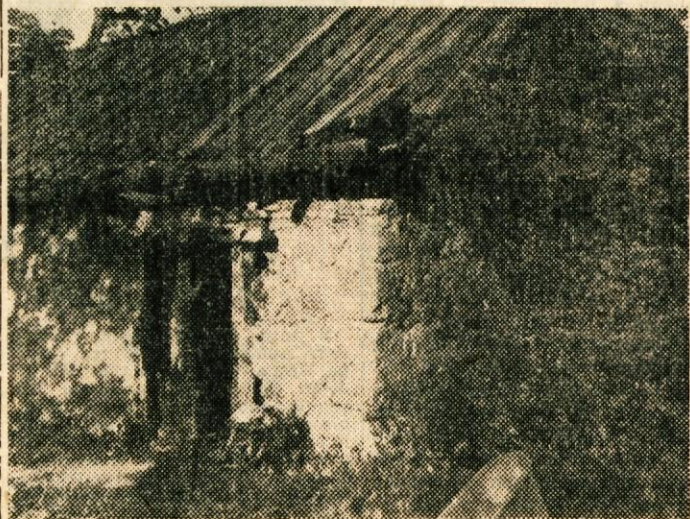
nima drugega prostora za hlev. Čudno, da bi se v celi Gotni vasi ne dobilo za revno družino čeprav skromno, a človeka dostojno stanovanje. Mar nihče nima v Gotni vasi sočutja, da bi pomagal revežu vsaj do primerno velike sobe? Pesnerjeva zaslužita z delom svojih rok toliko, da bi lahko plačevala najemnino, želita pa si tudi kupiti primerno pohištvo, ki ga zdaj nimata kam postaviti. Otroka vzgajata lepo, saj je deklica navzlic tako hudim življenjskim pogojem dobra učenka.

Naj bi tisti, ki obrekujejo revno družino, raje poskrbeli, da bi prišla do skromnega, stanovanja! Leto dni neresne zadeva Gotni vasi in njenim prebivalcem ni v čast!

Obvestilo

Našim bralcem sporočamo, da je podjetje TELEKOMUNIKACIJE, Ljubljana — Pržanj, naročilo spodnji oglaš s čestitkami za slavnostno število našega tednika, ki je izšla 16. tega meseca. Zaradi tehničnih ovir pa oglasa tega znanega podjetja, ki ima svoje obrate tudi v Sentjerneju in Semiču, nismo mogli objaviti v zadnji številki. Podjetju se hkrati zahvaljujemo za naklonjenost, ki jo izkazuje svojo podporo nadaljnjemu izhajanju našega lista.

Uprava
Dolenjskega lista

»Stanovanje« Pesnerjevih na robu Gotne vasi

1,794.637 din za poplavljenec

Do 10. julija je 58 sindikalnih podružnic v novomeskem okraju zbralo za poplavljenec na Stajerskem 1.794.637 dinarjev, od 32 podružnic pa še nismo prejeli podatkov.

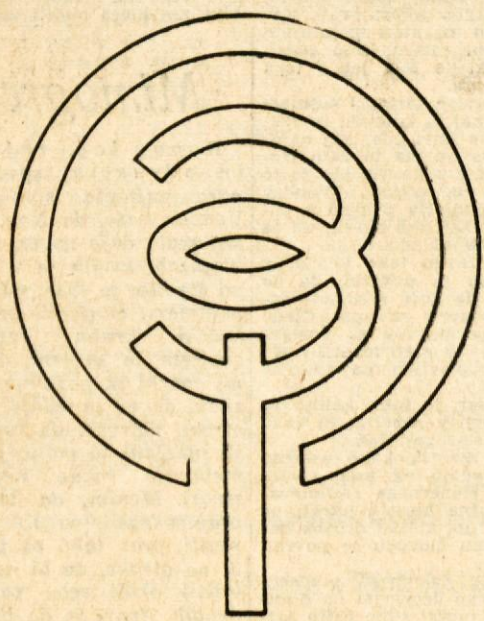
Zbrana vsota dokazuje visoko moralno zavest delavcev. Večina kolektivov je takoj po strašni katastrofi sklicala sestanke, na katerih so sklenili, da prispevajo svoj enodnevni zaslužek, poleg tega pa so sindikalne podružnice prispevale iz svojih fondov lepe vsote.

Sindikalno članstvo je prispevalo po kolektivih: SGP »Pionir« 545.300 din, Zvezničarji Novo mesto 164.830 din (postaja 18.100 din, kurilnica 32.700 din, Podjetje za vzdrževanje prog 114.030 din), Tekstilna tovarna 122.000 din, Tovarna lesnih izdelkov 81.200 din, Čevljarji 171.000 din, Sindikat uslužbencev državnih ustanov pri OLO-ju 78.430 din, Industrija perila Novo mesto 20.000 din, Tkalnica Šmihel 3.247 din, Opekarna Zalag 12.520 din, Opekarna Prečn. 9.320 din, Opekarna Preleste 8.000 din, LIP — Zaga Straža 26.480 din, LIP — Avtopark Straža 18.558 din, LIP — Zaga Soteska 14.280 din, LIP Direkcija Novo mesto 5.300 din, Kremen 20.000 din, Kmetijska šola Grem 15.000 din, Kmetijsko posestvo Klevež 4.700 din.

Kmetijsko posestvo Struga 2.000 din, G. G. Novo mesto 8.600 din, G. u. Poljane 40.000 din, G. u. Straža 22.950 din, G. u. Mokronog 10.000 din, G. u. Novo mesto 28.000 din, Peči — mesarji Novo mesto 11.900 din, Kovinarji Novo mesto 20.980 din, Sindikat vojaške delavnice 5.800 din, Sindikat obrtnikov Mirna peč 6.400 din, sindikat obrtnikov Mokronog 9160 din, Mizarji Novo mesto 2300 din, Krojači — Šivilje Novo mesto 5.700 din, Kamnoseki Novo mesto 5.304 din, Sindikat čevljarjske zadruge Dol. Toplice 30.160 din, Gostinci Novo mesto 18.988 din, Gostinci Smarješke Toplice 5.000 din, Trgovci Novo mesto 21.400 din, Narodna banka in Državni zavarovalni zavod Novo mesto 9.110 din, Sodišče, tožilstvo, Kazensko poplavljenec v dom in UDV 27.000 din, uslužbenci Trebnje 10.000 din, uslužbenci Sentjerneja 3.000 din, Bolnica Novo mesto 30.150 din, Zdravstveni dom 8.730 din, Pošta 16.150 din, Costarji Novo mesto 10.580 din, Avtopromet Novo mesto 18.000 din, Društvo profesorjev 3.000 din, Društvo učiteljev 10.000 din, KO obrtnih delavcev Novo mesto 5.000 din, OSS 10.000 din, Društvo upokolencev Novo mesto 5.000 din, DU Sentjerneja 1.525 din, DU Dvor 1.500 din, DU Mokronog 242 din, DU Vel. Loka 128 din.

Smeš je pol zdravlja

Zdravnik dr. Attison je priobčil razpravo, v kateri ugotavlja na podlagi študija in izkušenj, da je vesel in priščen smeh za človeško dolgo življenje in zdravje silno važen. Smeh olajšava pritisk krvi na srce in ugodno sprosti vse telo. Dokazano je, da smeh odlično pospešuje delovanje mnogih žlez v človeškem telesu. Znano je tudi, da si bolniki po operaciji hitreje in bolje opomorejo, če so veseli narave.

INDUSTRIJSKO PODJETJE ZA ELEKTROZVEZE TELEKOMUNIKACIJE LJUBLJANA - PRŽANJ

POŠTNI PREDAL: 376

TELEFON: 32-214, 32-215, 32-208

DELOVNI KOLEKTIV NAŠEGA PODJETJA S SVOJIMI OBRATI:

**SEMIČ, SENTJERNEJ, SEŽANA,
LJUBLJANA - JEŽICA**

ČESTITA K PRAZNIKU PROSLAVE

DNEVA VSTAJE IN 10.

**OBLETNICE ZASEDANJA SNOS
V BELI KRAJINI**

vsem delovnim kolektivom, svojim odjemalcem ter poslovnim prijateljem, posebno pa še prebivalstvu na teritoriju, kjer se je začela borba proti fašističnim osvajalcem

Ob obletnici Dneva vstaje 22. julija bomo proslavili tudi sadove izgradnje socializma in gospodarskega napredka naše domovine

IZ NAŠIH KRAJEV

Neumnost, lahkovernost ali zloba?

V okolici Škocjana govore, da je 15. julija prišel v vas Zloganje avto, naložil nekaj otrok, in jih odpeljal neznanu kar. Nekateri ženske pripovedujejo, da je bilo otrok za poln tovorni avto. V Kronovem pa vedo, da je bil to »ameriški avto z gangsterji«, ki krajeje otroke.

V resnici pa je stvar takale. 15. julija je prišel v Zloganje z džipom tov. Rahne, šofer OLO Novo mesto. Ker ni vedel za pot naprej, je v vasi naprosil dva dečka, če bi mu pokazala pot. Dečka sta rada ustregla sofarju, in sedla poleg njega, da se bosta pravit v življenju peljala z avtom. Čez kake pol ure ju je šofer pri-

peljal nazaj, se jima zahvalil in nadaljeval vožnjo, ne da bi slutil, da bodo ljudje zaradi tega dvignili toliko prahu.

Vsem raznašalcem teh vesti priporočamo, naj se zanimajo za kaj bolj pametnega. Vsem lahkovernim pa zamerimo, da morejo verjeti take neumnosti.

A. S.

Iz Adlešičev nam pišejo

13. julija je prišla v Adlešiče ekipa Radia Koper, da bi posnela na magnetofonski trak tamburaški zbor »Adlešičke tamburice«. Ker so bili člani pri zvetih in košnji, je bilo treba precej

Stara bolezen...

Stara dolenska bolezen še vedno razsaja: kmetovalci se ob sejmih napijejo do neznosti. Posledice te bolezni bodo zelo občutne za Jožeta Zeberta iz Raviš — na sejmu v Škocjanu je prodal vola za 37.000 din. V gostilni je dolgo popival, potem pa je obležal nezavesten na cesti, kjer so mu ukradli ves denar.

-O-

adlešičke tamburice Mirka Ljubica zastopnik Radia Ljubljana in ga naprosil, da bi posneli tamburaški zbor na magnetofonski trak. Dogovorila sta se za 18. julij dopoldne. Posneli so adlešičke in belokranjske pesmi in ples. To povabilo je tamburašem v čast in tudi v korist.

Novice s Sinjega vrha

V vasi Draga so dolgočasni odnesli posestnika Rudolfa Laknerja iz kleti 10 litrov silivke. Kaže, da ne pomaga nobena ključavnica, treba je samo čaka, kdaj se bodo ti ptički ujeli na limanice.

Gasilska četa Sinji vrh je priredila 20. junija vrtno veselico. Z izkupičkom si bo nabavila potrebne cevi in ostalo gasilsko orodje.

P. Z.

Zgodba o ustreljeni lisici, ki je spe: oživela

Zgodba o ustreljeni lisici, ki je spet oživela, se je dogodila — tega še ni tako dolgo — nekje na Kočevskem. Stric Vidmar je bil strasten lovec in je šel tudi onega dne na lov. Sreča mu je bila mila, pod strelom je padla lisica. Urno jo zbaše v nahrbtnik in »hajdi«

k svoji stari. Sprejela ga je na pragu in radovedno ogledovala poln nahrbtnik: »Hej, stari, kaj si pa danes ustrelil?« »Ej, mati, lisčko, pravo lisčko, tako lep kožušček ima, tebi bo ravno prav za ovratnik.« Ko to govori, razveže nahrbtnik. Tedaj pa je lisica švignila mimo presenečenega lovca Vidmarja v ljubo prostost z zdravilo kožu: strel jo je namreč samo omamlil. Kožušček pa bo namesto Vidmarjeve mame še naprej grel lisico. Če kdo ne verjame, da se je to res zgodilo, naj gre vprašat Vidmarjevo mamo, ki še do današnjih dni nima lisčinega kožuha. (m)

Predgrad ob Kolpi

18. julija nas je obiskal Invalidski pevski zbor iz Ljubljane, ki je priredil koncert v dvorani združenega doma. Peli so partizanske pesmi. Dvorana je bila polna hvalnih poslušalcev. Po koncertu se je Mirko Rauh v imenu občinstva pevcem prisrčno zahvalil za lepo petje, tovarišici Marija Vajs in Marija Terčar pa sta nagradili pevce z lepimi šopki. Občina Predgrad in ZB sta priredili pevcem skromno večerjo. Pred odhodom so pevci zapeli pod »Zupanovo lipo« še eno partizansko pesem.

Isti dan so ob osmi uri zvečer v združenem domu vrteli zdravstveni film, ki ga je spremljala zanimiva razlaga. Tudi to pot je bila dvorana prepolnjena.

Pred nekaj dnevi je nek lovski pes prignat upehano srno na vrt pod Euginevo hišo v Predgradu. Marko Majerle je prijel nepoškodovano srno in jo izročil lovskemu čuvaju. J. S.

Lep življenjski jubilej Dolenjca v Ameriki

Kot poroča Glas naroda, je v Clevelandu 6. junija letos praznoval 92. obletnico rojstva Luis Saje, doma iz Goriške vasi pri Mirni peči. V Ameriko se je odselil pred 65-timi leti.

Kolonija Zveze borcev v Šmarjeti

Tudi letos preživljajo otroci, povečini partizanske sirote, del svojih počitnic v Šmarjeti. Sprva je bila družina prav majhna, ker nekateri starši in skrbniki niso hoteli poslati otrok za tri tedne od dela v kolonijo. Počasi se je število večalo; prihajali so še otroci iz Dolenjskih Toplic, Mokronoga, Trebnjega, Gotne vasi in od drugod. Zdaj jih imamo 44. Nekateri so se kar težko privadili. Nikdar še niso bili nikjer in niso mogli ver-

jeti, da jim je ZB pripravila tri tedne počitka, veselja in zabave. In kako živimo? Hrano imamo zelo dobro in za vsakega dovolj. Ob lepih dneh se dopoldne hodimo kopat v Šmarješke toplice, popoldne pa spoznavamo okolico. Tako smo si na primer ogledali državno posestvo Klevčev. Tudi na Dan vstaje smo se pripravili. Z avtobusom smo šli v Titov rojstni kraj Kumrovec, z vozovi pa v Sentejnej na konjske dirke. Imamo več žog, igre in dosti knjig. Tako nam pestro potekaajo dnevi. Upamo, da bo vsakemu ostal v lepem spominu čas, ki ga je preživel v šmarjetški koloniji.

K. M.

Posnemanja vredno dejanje jurjeviških fantov

V Ribniški dolini je še lepa stara navada med fanti, da gredo dekletu na večer pred poroko zapet pod okno, ženin pa mora namesto neveste plačati odkupnino. Tako je tudi še v Jurjevičih. Jurjeviški fantje so zadnjo nedeljo »zaslužili« »tolar« 1.000 din, ki so ga podarili Gradbenemu odboru za gradnjo gasilskega doma v Jurjevičih, namesto da bi ga »pretopili« v gostilni.

Fantje zaslužijo vsi pohvalo in bi bilo lepo, da jih v podobnih primerih posnemajo tudi fantje v drugih krajih. (m)

Umrl je eden najstarejših bralcev našega lista

21. julija je umrl v Cegelnici pri Novem mestu Janez Zupančič, upokojeni želez-

niški delavec. Letos 15. maja je praznoval 90 let življenja, v katerem je poznal samo delo. Poročil je bil 62 let in je imel 9 otrok. Na železnici je delal kot tesar dobrih 35 let, kot mlad kmečki fant pa je služboval po raznih graščinah Dolenjske in Hrvaške. Med narodnoosvobodilno vojno je po svojih močeh pomagal osvobodilnemu pokretu, do zadnjega pa je rad prebiral Dolenjski list. Ko mu je pred kratkim umrla snaha, ga je ob njenem pogrebu zadela kap, kateri je 21. julija podlegel.

M. V.

Iz Šentjerneja

Pretleko nedeljo je končala svoje delo ekipa Geografskega inštituta iz Ljubljane, ki je proučevala osnovno ekonomsko in geografsko problematiko naše občine. Delo je vodilo pet asistentov Akademije znanosti in umetnosti in ljubljanske univerze s sodelovanjem petnajstih študentov univerze. Delale so tri skupine. Prva je raziskovala nastanek reliefa (oblike površin), prirodnoznanstvena svojstva pokrajine, klimatske prilike, vprašanja vode in preskrbe naselij z vodo. Druga sekcija je proučevala način agrarnega izkoriščanja, tretja pa se je bavila s študijem neagrarnih gospodarskih panog, to je obrti, industrije, trgovine, turizma, šolstva in seveda tudi z gibanjem prebivalstva, z vprašanjem delovne sile itd.

Ekipa proučuje tudi meje bodoče komunne, ki naj bi bila gospodarsko zaokrožena celota. Dognanja ekip bo Geografski

inštitut izdal v posebni knjigi, ki bo vreden priročnik vsem ustanovam, zlasti šolam. Ko se delovni ekipi zahvaljujemo za njeno delo, ji želimo obilo uspehov pri nadaljnjem preučevanju, ki nas bo seznanilo z našo deželo z zemljepisnega, ekonomskega in gospodarskega vidika.

-8-

Uspele konjske dirke v Šentjerneju

Letošnje konjske dirke 18. julija so bile v znamenju lepega vremena in lepih konj. Priveditvenemu odboru, zlasti predsedniku dr. Juliju Sajetu se je posrečilo, da je privabil številne tekmovalce, ki so množično gledalcev pokazali izvrstne primere umne konjereje in razne spretnosti. Ta lepa športna prireditelj je povsem uspeša.

Rezultati so bili naslednji:

I. dirka: Okrajni ljudski odbor Novo mesto — enovprezna vožnja za 2-letne kasske konje iz okraja. Novo mesto in Krško. Proga 1200 m: 1. Abri — vozač in lastnik Košak Janez, 2. Briška — Radko-vič Vinko, 3. Miška — Kržišnik Peter, 4. Jasna — Deržič Marjan.

II. dirka: Gorjanski bataljon na vožnja za 4 do 12-letne kasske konje. Proga 2200 m: 1. Vitka — Aranjž Stjepan KK Zagreb, 2. Veska — Matič Stjepan, KK Zagreb, 3. Rojka — Gerđak Jože, Kobilarna Turnišče, 4. Amelja — Tkečev Stefan — Kobilarna Turnišče.

III. dirka: Občinski ljudski odbor Šentjerne — enovprezna vožnja za 3 do 12-letne kasske konje, ki se niso dosegli časa 1:30. Proga 2000 m: 1. Dinica — Turnišče, 2. Larisa — Kodela Franc, 3. Dita — Lipe Franc, lastnik Balon Ivan, 4. Marička — Premelič Andrej.

IV. dirka: Matija Gubec — enovprezna vožnja za 3-letne in starejše topokovne konje iz okraja Novo mesto in Krško. Proga 1600 m: 1. Dana — Raman Alojz, 2.

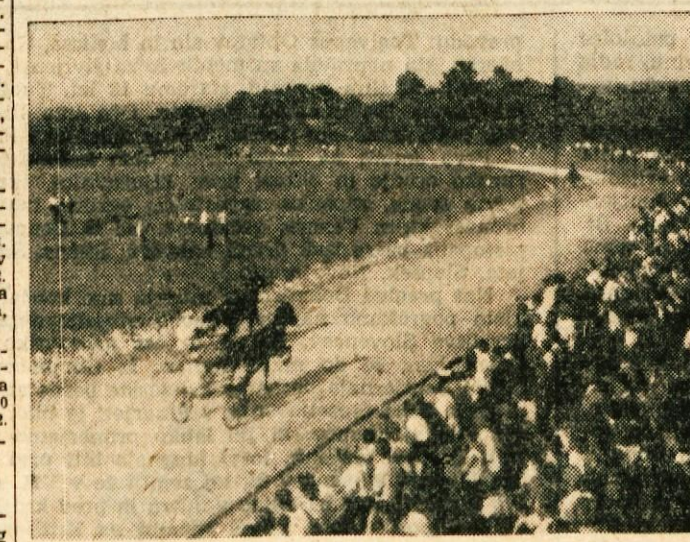
Eda — Turk Janez, 3. Beba — Vitož Jože, 4. Folka — Meke Alojz, 5. Miška — Lindič Jože, 6. Geza — Martičič Karel.

V. dirka: Gorjanski bataljon — Ravna golopaska dirka za 3-letne in starejše konje JLA, LM in klubov za konjski šport FLRJ. Proga 1600 m: 1. Grančarka — Simič Milica — KK Zagreb, 2. Lepojka — Bergman Vlado — KK Zagreb, 3. Krasna — Cartagine Eda, KK Zagreb, 4. Vjesnik — Ilcim Vlado KK Zagreb.

VI. dirka: Matina. Enovprezna amaterska vožnja za 3-letne in starejše kasske konje za članice in mladinke klubov za konjski

VIII. dirka: Partizan. Enovprezna vožnja za 3 do 12-letne kasske konje, ki tega dne niso dosegli 6000 din nagrad. Tožalini handicap. Proga 2000 m: 1. Perjana — Kerin Franc, 2. Elko — Segula Franc, 3. Dita — Lipaj Ivan — Balon Ivan, 4. Pontos — Matič Stjepan — Munko Tomo, 5. Nič — Aranjž Stjepan.

IX. Concours Hippique. Preskakovanje zaprek kat. »P« za 4-letne in starejše konje JLA, LM in klubov za konjski šport FLRJ. Osem zaprek, deset skokov, višina zaprek od 0,90 do 1,10 m: 1. Cica — Marušič Zdravko, KK Zagreb, 2. Moro — Lidija Barišič, KK Za-

šport FLRJ, 1800 m: 1. Gena — Pinoza Jelka, kobilarna Turnišče, 2. Pontos — Munko Lilijana, 3. Elko — Cartagine Eda, KK Zagreb, 4. Nič — Vodin Sonja.

VII. dirka: Edinstvo. Preponska golopaska dirka za 4-letne in starejše konje JLA, LM in klubov za konjski šport FLRJ. Proga 2000 m. Pet prepon iz šibja v višini 0,90 m: 1. Adem — Cetina Peter, KK Celje, 2. Como — Bagarič Oto — KK Celje,

greb, 3. Narcis — Kostič KK Zagreb, 4. Adem — Cetina Peter — KK Celje, 5. Jastre — Znika Zvonimir, KK Zagreb.

X. dirka: Krško polje. Dvovprezna amaterska vožnja za 3 do 12 letne kasske konje. Proga 2400 m Handicap 1:55: 1. Vesko — Vitka Segula Franc — KK Zagreb, 2. Perjana — Kerin Franc in Larisa Kodela Franc, 3. Gena — Dinica, Tkečev Stefan, Kobilarna Turnišče.

Proslava prvega občinskega praznika v Zagradcu

Svoj prvi občinski praznik je ljudstvo zagraške občine dostojno proslavilo. Delo na polju je počivalo. Ljudje so prihitali na sedež občine, da bi čimbolj svečano proslavili svoj prvi praznik.

V petek, 16. julija so ob štirih zjutraj imeli v Zagradcu in Ambrosu budnico. Ob sedmih so se začele zbirati v Zagradcu partizani in mladinci predvojaške vzgoje. Ob 8. uri je bila pod predsedstvom predsednika občine Zagradec, Lojzeta Orla, slavnostna seja. Na seji so bili navzoči tudi predstavniki ljudske oblasti, stari borci in aktivisti, ki so v času NOB delali na področju Žužemberk-Zagradec. Na seji so bili tudi zvezni ljudski poslanec za novomeški okraj inž. Jože Levstik, dr. Jože Benigar, Ivo Krevs in predstavniki ZB.

Predsednik je poudaril, da je občinski ljudski odbor na predlog občinskega odbora izbral 16. julij za občinski praznik v spomin na zmago, ko je dvajset partizanov pod vodstvom narodnega heroja Efenke in komandirja Čičija, danes podpolkovnika JLA, napadli pri Zagradcu močno italijansko patroljo in jo strahovito potolkli. Italijani so imeli 100 mrtvih in ranjenih in so se kmalu nato iz Zagradca za stalno umaknili. V tej borbi je padel samo en partizan, doma iz Zagradca.

Po slavnostni seji je bila žalna komemoracija na pokopališču, kjer leže partizani in aktivisti, ki so padli na tem področju. Spominski govor je imel Hrovat Ivan, predsednik ZB Zagradec. Nato se je razvila povorka, ki je odšla na slavnostni prostor, kjer je bilo veliko manifestacijsko zborovanje. Na tribuni so

bili tudi inž. Jože Levstik, predsednik OLO Novo mesto Viktor Zupančič, republiški poslanec in sekretar OK ZKS Novo mesto Franc Pirkovič, predsednik ZB Zagradec Ivan Hrovat in ostali stari aktivisti in borci.

Slavnostno zborovanje je pričel predsednik občinskega ljudskega odbora Lojze Orel, ki je prisrčno pozdravil navzoče predstavnike ljudske oblasti, množičnih organizacij, stare borce in aktiviste. Nato je govoril dr. Benigar, ki je med okupacijske delal na tem terenu. Orisal je delo OF v Zagradcu v času NOB in poudaril uspehe partizanskih borcev. Inž. Jože Levstik je zaželel občanom občine Zagradec veliko uspehov pri utrjevanju gospodarske moči občine. Za

njim je Franc Pirkovič čestital k prazniku in kratko obrazil veliko nalogo, ki je pred nami, to je ustvarjanje novih oblik organov ljudske oblasti — komun. Obrazil je, kaj je komunna in zakaj je pravzaprav danes potrebna.

Po programu se je razvila na slavnostnem prostoru prosta zabava, gasilsko društvo Zagradec pa je imelo gasilsko vajo. Popoldne je bila kulturna prireditelj v novem združenem domu. Nastopili so pevski zbor iz Ambrosa, pionirji iz Zagradca in Ambrosa in mladinci iz Zagradca.

Prebivalci občine Zagradec se zahvaljujejo vsem, ki so kakor koli pomagali, da je proslava občinskega praznika tako lepo uspeša.

B. V.

Razpis službenih mest za stalne cestarje

Na osnovi 15. člena Uredbe o ureditvi javne cestne službe v LRS (Uradni list LRS, št. 41/1953 in odločbe OLO Novo mesto, del. št. 1-2617/1-51 z dne 14. maja 1954)

razpisuje

Okrajna cestna uprava v Novem mestu službena mesta stalnih cestarjev na naslednjih cestah in odsekih:

1. na cesti št. 1508 (Ratež-Brunice-Gaberje-Mali Slatnik) 1 službeno mesto in to v odseku od km 0,000 do 3,500 (OBLO Brunice).
2. na cesti št. 1515 (Novo mesto-Kronovo-Zameško) 2 službeni mesti v odsekih: od km 6,000-9,000 (OBLO Trška gora) in od km 9,000-12,000 (OBLO Šmarjeta) in 3. na cesti št. 1535 (Bršljina-Zalog) 1 službeno mesto na odseku: od km 0,000-3,500 (OBLO Prečna).

Interesenti morajo izpolnjevati naslednje pogoje: odslužen vojaški rok, starost ne nad 25 let, splošna izobrazba naj 2 razr. osnovne šole ali 2 razr. gimnazije; zatežena je izobrazba v zid-

darski, tesarski ali sorodni stroki.

Prošnje s življenjepisom je treba vložiti do 1. septembra 1954 pri Okrajni cestni upravi v Novem mestu.

Pripominjamo, da morajo imeti reflektantje voljo za poznejši vpis v enoletno cestarsko šolo, ki jo bodo obiskovali po predhodnem enoletnem cestarskem službovanju (pri delavcih zidarske, tesarske ali sorodne stroke ta enoletni staž odpada).

Vse informacije se dobijo pri cestnih nadzornikih.

Novo mesto, 14. 7. 1954.

Okrajna cestna uprava

Novo mesto

Zdravo, Janez, prosim posodi mi kolo za eno uro!

Prav rad, pa ga sam potrebujem, sicer pa se ali ne veš, da si kolo lahko izposodiš pri PUTNIKU v Novem mestu?

Pri PUTNIKU?

Daa, pri PUTNIKU izposodujejo kolesa, kar tja pojdi, pa ga boš dobil!

21. julija 1954 je po dolgi, težki in mučni bolezni preminula v novomeški bolnišnici v 53. letu življenja

MARIJA PERHINEK

nameščenka uprave »Dolenjskega lista«

V prerani grob je bila položena v petek, 23. julija 1954. Vzgladno, marljivo sodelavko in požrtvovalno tovarišico bomo ohranili v najlepšem spominu!

Uredništvo in uprava Dolenjskega lista

DOLENJSKI OBČESKOPOLSKI

KINO

Kino KRKA Novo mesto

Od 30. julija do 2. avgusta: ameriška komedija »Glej tička«.
Od 3. do 5. avgusta: angleški kriminalni film »Trenutek obupa«.

Kino Črnomelj

Od 30. julija do 1. avgusta: »Carries«.
Od 3. do 5. avgusta: »Pavla«.

Kino Jadran Kočevje

Od 30. julija do 1. avgusta: ameriški film »Proti vsem zastavam«.
Od 4. do 5. avgusta: ameriški film »Henried Brail«.

Kino Loški potok

31. julija in 1. avgusta: ameriški film »Viva Zapata«.

MALI OGLASI

PRODAM parcelo 22 arov, 40 m blizu kandijske postaje. Proje, na za stavbeni prostor. Mihalčič Marija, Smihel 25 pri Novem mestu.

PRODAM dve nedovršeni trodelni okni 170x150 cm in 10 m gumijastih cevi za pretakanje vina brez črpalke. — Grobovšek Franjo, Novo mesto, Ločenska št. 13.

PRODAM lep vinograd z zidanicjo in sadi v Ljubnem pri Uršnih selih. Ponudbe na naslov: Poti-ček Marija, Salika vas 90, p. Kočevje.

PRODAM najboljšemu ponudniku vinograd na Trški gori, 2400 m², delno zasajen. Javite naslov na upravo lista pod »Mlad nasad«.

291

PRODAM poceni spalnico iz trdega lesa. Naslov pri upravi lista.

KUPIM bencinski motor za mlavciv in za pogon cikularja za žago, Jerič Jože, Dol. Dobrava 17, p. Trebnje.

Izjava

Moja žena Neseke Marija, rojena Klevišar iz Gumberka, je 23. marca letos odšla od mene in živi pri Antonu Kosu, Vinica pri Šmarjeti. Izjavljam, da ne bom plačnik nobenih dolgov, ki bi jih naredila v mojem imenu. — Alojz Neseke, Gomila 11, občina Šentjerne.

Preklic

Podpisani Zgone Janez, zavračam izkazniški postavi in Ljubljani, preklicujem neresne govorice, katere sem širil zoper Garbič Marico iz Metlike. Zahvaljujem se ji, da je odstopila od tožbe. — Zgone Janez.

Obvestilo

Fotograf Erjavce iz Stične se priporoča za fotografiranje javnih prireditev. Stavbe, družine, pogrebe priidem fotografirati na vsa področja. Fotografira in izdeluje predpogotografirane slike, izdeluje povečave, in barvam v naravnih barvah. Amaterjem izdelujem strokovno in poceni. Rodila sprejemam tudi po pošti. Erjavce — Stična

Razpis

Gradbeno in obnovitveno podjetje GOP Novo mesto, Gerdešičeva 6, sprejme takoj 3 zidarske vajence in 1 tesarskega vajenca in 1 plesarskega vajenca.

Podjetje bo prispevalo k stroškom vzdrževanja vajenca za čas učne dobe. Za podrobnejše pogoje naj se interesi obrnejo na upravo podjetja GOP Novo mesto. GOP Novo mesto

OBJAVA

Kmetijsko posvetilo OZZ Novo mesto-Trška gora sprejme takoj vestnega kravarja in konjarja proti ugodni plači po tarifnem pravilniku posveta. Prednost imajo kasske osebe, ki znajo molži. Ponudbe poslati na naslov: Kmetijsko posvetilo OZZ Novo mesto-Trška gora, pošta Otočec ob Krki. Uprava posveta

Zahvale

Okrajni odbor Rdečega križa Slovenije za okraj Kočevje se najtopleje zahvaljuje vsem podjetjem in ustanovam v okraju, ki so s svojimi materialnimi ali denarnimi prispevki pripomogli k uspešnemu srečevalu. S tem ste pripomogli marsikateremu socialno šibemu otroku do zdravljenja na morju in poplavljenem v Celju, za kar je namenjen čisti dobiček srečevalu. Posebej smo dolžni zahvaliti OLO Kočevje, Podjetje »Odobro Kočevje, LIP-u, rudniku, šiviljski, kleparski in mizarjski delavnici, upravi drž. lovšč. KZ Jurjeviča in Vel. Lašče, podjetjem v Sodražici, Zdravstvenemu domu, Trgoprometu in Mestnemu magistratu Kočevje, SGP »Zidarsko Kočevje in ostalim, ki so nas z izdatnimi prispevki pri tej izvedbi podprli.

Najlepše se zahvaljujem upravi Dolenjskega lista v Novem mestu, ki skrbi za narodnike za prvo denarno pomoč ob nesreči. Zahvaljujem se tudi DOZ za hitro izplačilo 6.666 din, katere sem prejela kot odškodnino za invalidnost pri nesreči. — Vida Gregorič, Nadlesk 44 p. Stari trg pri Raketu.

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

V času od 11. do 18. julija je bilo rojenih 18 dečkov in 13 deklic. Porodili so se: Montređa Zdravko, oficir JLA iz Reke in Primo Leopoldina, delavka iz Irče vasi. Zupančič Stanislav, uslužbenec iz Korite in Slobodnik Vida, trg. pomočnica iz Dol. Toplice.

Umrlj so: Sila Ana, gospodinja iz Stefana pri Trebnjem, 45 let. Dragoš Vid, elektonomter iz Crnomila, 25 let. Cvitko Marija, gospodinja iz Dobrave pri Kostanjevici, 65 let. Škof Anton, tesar iz Gor. Lakovnice, 35 let.

V času od 18. do 25. julija je bilo rojenih 7 dečkov in 6 deklic. Umrlj so: Perhinek Marija, nameščenka iz Novega mesta, 53 let. Zupančič Ivan, gospodinja iz Cegelnice pri Novem mestu, 44 let. Zupančič Ivan, upokoj. iz Cegelnice pri Novem mestu, 90 let. Seršen Marija, upokojenka iz Ljubljane, 64 let. Puhek Peter, invalid iz Obreži pri Dol. Toplicah, 64 let. — Porok ni bilo.

Gibanje prebivalstva v Kočevju

V času od 10. do 24. julija so bili rojeni trije dečki in štiri deklice. Porodili so se: Monar Stanislav, nameščenec iz Novega mesta, in Mihelič Alojzija, šivilja iz Sodražice, Pelcar Jože, delavec, in Kovar Marija, delavka, oba iz Mahovnika, Jalovec Anton, kopač, in Kroleš Sonja

Viktor Pirnat:

Kuliršmit Bobnar

Nenadkriljivi šaljivec Stembur je imel v Kandiji št. 4 soseda Franceta Bobnarja iz »Koltenbruna pri Iblan« (Fužine), kot se je možak rad pohvalil. Bil je srednjevelik lep mož z močnimi brki, mehko dušo in go-

Kmet iz Zihovega sela mu je potožil, da ga peče v želodcu. »Dohtar! ga je premečkal, pokazati mu je moral jezik in končno je možiček priznal, da ga rad lucka.

»Samo dva kozarca na dan, če

Sedela sta nekoč na gostilniškem vrtu, od koder se tako lepo vidi na Krko, na Breg in na kapitelj, ter zbijača šale. Pa se je približal neznan kmetič s klobukom v roki in povabil Stemburja na očet svoje hčere. Začudil se je gostilničar, kaj? Je previdno potipal Stembur.

»Vejo, gospod Stembur, so nekoč zdravili mojega konja.«

»No, pa pridite s tistim konjem pome! je pokroviteljsko pristal na povabilo.

»Pa ne bo mogoče, gospod Stembur! je žalobno pripomnil kmetič. »Tisti konj je crnil...«

Požgečkalo je Bobnarja pri srcu — pa le prehitro se je v pest smejal spet Stembur.

Bobnar je bil podčastnik pri novomeških purgarih. Na Tolo-vo je novomeška meščanska garda delala parado pri procesijah. Od vseh najlepša je bila v bližnjem Šmihelu. In šmihelski župnik Peterlin je med drugo gospodo povabil tudi purgarske oficirje in podoficirje na slavnostno pojedino, ki jo je priredil vsako leto na imenovanj praznik. Navzoči so bili vsi mestni in vaški odličniki in tudi Bobnarja je doletela čast. Seveda tudi Stemburja ni manjkalo, saj je bil župan največje občine na tedanjem Kranjskem, in ta je bila prav šmihel-stopiška občina. Za svečano pogrnje- nje mizo sta si sedela Stembur in Bobnar ravno nasproti. Strel- je gostom sam župnik Peterlin.

Prišli so na mizo belušji, po domače šparglji. Večji Stembur je takoj opazil, da so že stari. Bilo je že proti koncu njihove sezone, postali so trdi kot biči. »Gospod župnik! Bobnar ima zelo rad šparglje! je nujno in zgovorno opozoril Stembur v strahu, da bi jih ne dobil preveč na krožnik. In gostoljubni župnik jih je nasul Bobnarju z obema rokama. Zaman se je revez branil in zahvaljeval. Saj niti vedel ni prav, kaj je to.

Konec hiše se je smehljala in vabila košata češnja, polna slastnega rdečega sadu, ki je pravkar dozorel. Ozrl se je kmetič na drevo in na »dohtarja« ter velikodušno pripomnil:

»Kar na češnje naj se spravijo, gospod, in naj zobjejo, kolikor hočejo!«

Pogrelo je Bobnarja do pod- platov.

»Kaj, vraga, za dva krajcarja jih je cela družina sita! se je zadržal na obnemega kmeta.

Pobral je svojih sedem živino- zdravniških češpelj in užajlen pokazal hrbet nevaležni kmeti- jini. Spet dve uri poštene hoje, potem pa je v Stemburjevi gos- tilnici poplaknil svojo jezo.

Zrezal jih je kot klobaso in jih tlačil vase, medtem ko so drugi gosti pokušali že kaj boljše.

Od kosila sta se soseda skupno vrata domov.

»No, Bobnar, danes je bilo pa imenitno kosilo, kaj?« je previdno potipal Stembur.

»O, prav imenitno in dobro! Veš, le tista zlodjeva koruznica, ki mi jo je nasul fajmošter, je bila trda od sile! je potožil Bobnar.

»Zakaj si jo pa jedel?«

»Solze so mi prihajale v oči, ko sem tega zlodja požiral, šporgeljne ali kako pravite. Saj bi jih bil pustil, pa sem se bal, da ne bi župnik rekel, da ne razumem manire. Ampak veš, Pepe, sem jih pa tudi zalival! Sedem politerkov vina sem spil, da se bodo zmečali...«

Nič boljše ni odrezal Bobnar na Vrhu, kamor je šel zdraviti Škedljevo kravo. Ze navsezgodaj ga je zbežal zaskrbljeni Ske- delj iz postelje. Vzel je torbo in krevsal z revnim kmetom, ki ni imel ne konja ne voza, dve uri daleč. Rešil je kravo in teleta. Pa ga je poprašal Škedelj za plačilo. Ker Bobnar ni imel v žepu živinozdravniške diplome, ni smel računati, zato je dejal:

»Kar daste.«

Konec hiše se je smehljala in vabila košata češnja, polna slastnega rdečega sadu, ki je pravkar dozorel. Ozrl se je kmetič na drevo in na »dohtarja« ter velikodušno pripomnil:

»Kar na češnje naj se spravijo, gospod, in naj zobjejo, kolikor hočejo!«

Pogrelo je Bobnarja do pod- platov.

»Kaj, vraga, za dva krajcarja jih je cela družina sita! se je zadržal na obnemega kmeta.

Pobral je svojih sedem živino- zdravniških češpelj in užajlen pokazal hrbet nevaležni kmeti- jini. Spet dve uri poštene hoje, potem pa je v Stemburjevi gos- tilnici poplaknil svojo jezo.

Ob novi knjigi

Trdinovega Zbranega dela

Nekaj tednov pred smrtjo je pisatelj Trdina v lastnem življenjskem zapisu napisal te besede:

»Prišel sem na Dolenjsko z namenom, da študiram v tej glavni in največji koreniki Slovenstva našo narodnost in značaj in sploh vsa svojstva našega plemena. Za to učenje mi je dajalo prilike že moje stanovan- je v Bršljinu. Moj hišni gos- podar Florijan Virk je odprl krmo precej po prirodu in potrdil se je stari pregovor, da nova metla dobro pometa. Naša krma se je napolnila z gosti skoraj vsak dan... Pazljivo sem vlekel na ušesa njih pogovore, ki so me hitro seznanili z na- zori, nadlogami in željami do- lenjskih kmetov... Najbolj so me kratkočasi božja pota, ker na njih spozna človek najljubše dobro in slaba svojstva našega naroda pa tudi zato, ker se na- hajajo čisto na hribih, ki so me veselili že od nekdaj. Prav po- sebno pa me je zamikala Trška gora... Gorjanci so se mi pri- ljubili posebno zato, ker nisi enolična gora, ampak polni raz- lik in izprememb, tu divji, tam ljubki, idilični, tod kamnita pu- ščava, ondi prekrasen obširen cvetnik.

— Mene je to hribovje tako očaralo, da sem si ga izbral za domovino svojim bajkam in po- vestim... Trudil sem se, da stare narodne nazore pomozim in obogatim z idejami napredujo- čega časa: z rodoljubjem, svobo- doljubjem, slovenstvom, slovan- stvom, s hrepenenjem po pro- sveti in vseh drugih zakladih, ki pospešujejo človeško blaginjo.

Tako je Trdina jasno povedal, čemu je jeseni 1867 prišel s pri- jateljem Virkom na Dolenjsko, kaj je počel kot 37-letni upoko- jenec, kaj je videl, slišal in spo- znal in kako in čemu je snoval nesmrtno bajke in povesti o do- lenjskem človeku in dolenjski

zemlji. In prav ta dela, nastala v novomeški dobi, prinaša pred- nedavnim izišli šesti zvezek Zbranega dela, ki ga je v re- dakciji prof. Janeza Logarja iz- dala Državna založba.

Na 330 straneh je objavil ured- nik Verske bajke, stare in nove in prvo polovico Bajk in povesti o Gorjancih. Za lažje razumeva- nje je z nenavadno vestnostjo in večjo roko zbral nad sto strani opomb, ki jih bo z zanimanjem bral zlasti dolenjski človek; v njih je pojasnjen postanek del, viri, ki se jih je posluževal pi- satelj, pa tudi osebe, ki jim ni hotel navesti pravih imen, ker so bile one ali njihovi sorodniki še živi in pod. Opombe kažejo, kako se urednikova metoda ob- novih izkušajh čedalje bolj iz- popolnjuje. Tako bomo v raz-

meroma kratkem času imeli po zaslugi urednika pred seboj ce- lotno izdajo Trdinovega dela, kakršno je toliko let snoval že pred vojno novomeški rojak dr. A. Turk, a je ni mogel realizi- rati...

Knjiga se že dobi v knjigar- nah in velja v platno vezan iz- vod 520 din. Kolikor mi je zna- no, povpraševanje po knjigi ni tako, kot bi moralo biti. Cena bo marsikomu v resnici preve- lika, vendar pa moram iz izkuš- nje povedati, da je prav na Do- lenjskem le preveč takih ljudi, ki radi poudarjajo Trdinovo ime, pa njegovo delo v resnici zelo malo poznajo, včasih celo nič. In vendar je prav ta pisatelj bolj kakor marsikateri drugi na- menil svoje delo predvsem ljud- stvu.

L. R.

Podgorski Penca, šentpetrski Bojanc in kandijski Stembur pred 50 leti

renjsko govorico. Po poklicu kovač se je naučil tudi zdraviti živino ter se je rad imenoval v podpisoval »kuliršmit«. Saj veste, da se je tam v letih okoli rojstva tekočega stoletja po naših me- stih še močno nemščutnilo. Kmetje so mu kratko rekali »živinski dohtar«.

Eden njegovih receptov nam je po Stemburjev zaslugi ostal ohranjen.

S Sentjerneškega polja je prišel k njemu kmet po »rcniji«. Konj mu je kašljal.

Postavil se je Bobnar sredi veže in poklical svojo pomočnico: »Malka, piši!

Truzenpulver cvaj lot, Bitesol auh cvaj lot, Galmucburcelpulver ... fir lot, Svefelpi cvaj lot, Misse suzumen! Cvaj lefel toi auf hobel.

Po naše bi se to nekako takole reklo:

Drusenpulver (slovenskega ime- na nisem mogel ugotoviti). (Prašek, ki vsebuje brinje, en- cian, Kleinovo apno, grško seno, kumino itd.) 2 lota, (lot je bil tedanja mera). Grenka sol tudi 2 lota, Kolmež v prahu 4 lota, Zvepoln cvet 2 lota. Zmešaj! Dve polni žlici na ovsu.

Podpisal se je pod recept in ga izročil šentjernejskemu konje- rejcu z besedami: »To je za kašelj.«

Ce je nanesla potreba, je Bob- nar v telesnih težavah rad po- magal tudi ljudem.

22. julija je letalski general Vlado Matetič odkril pred postajo v Črnomlju lep spomenik letalcem

hočeš še kaj časa tlačiti travlo! mu je zabijal Bobnar.

Cez mesec dni sta se srečala v Novem mestu in Bobnar ga je pobaral, kako je kaj z nje- govim zdravjem, ali se drži njegovih navodil.

»Koliko ga cukneš vsak dan?« ga je še potipal.

»Samo štiri kozarce! se je pohvalil kmet.

»Štiri? Kako to, saj sem ti vendar predpisal samo dva?«

»Ze, ze, pa so mi gospod Stembur predpisali tudi dva...!«

Povedati je namreč treba, da se je Stembur dobro razumel na zdravljenje živine in je bil kot tak med Dolenjci zelo upo- števan. Svojim pivskim gostom pa je pri kozarcu tudi rad po- magal z nasvetom za zboljšanje zdravja.

In prav »poslovna konkurenta« sta si bila soseda. Kljub veliki razliki v letih sta se imenito razumela. Na tihem pa sta se — povsem človeško! — seveda le radovala, če je sosedu kje spo- drsnilo.

400 let boroveljskih puškarjev

»Slovenski vestnik«, glasilo Slovenske Koroške, poroča, da so pred nedavnim v Borovljah na Koroškem proslavili 75-let- nico strokovne puškarje šole. Jubilejna slavnost je bila zdru- žena s počastitvijo boroveljske puškarje obitelji, ki obstaja že 400 let. Slovesnost je bila v ki- no-dvorani, ki je bila zasedena do zadnjega kotička. Proslavi so prisostvovali tudi deželni glavar Wedenig, minister za prosveto dr. Kolb, zvezni svetnik Sima, deželni svetnik Rader itd.

Puškarstvo v Borovljah ima že 400-letno tradicijo s pisano zgodovino. Cvetoči časi so se menjavali s krizami. Izdelovali so vojaške in lovške puške. V Napoleonovem času je boroveljska puškarica izdelala 300 tise pušk za vojsko. To je bila še vse obrt, domala ročno izdelava. Po- zneje tudi boroveljske pridne roke niso mogle več konkurirati mehanizirani proizvodnji po svetu, zato je bilo nujno, da so uvedli industrijsko izdelavo. Takrat so začeli izdelovati iz- ključno lovške puške, ki so okra-

Najhitreje in najceneje nabavite vizo za potovanje v inozemstvo pri PUTNIKU V NOVEM MESTU!

Aviotskzi - 6-sedežni - PUT- NIK, Novo mesto - telefon 108 ali 111.

Deset let se je skrival

»Zasavski vestnik« poroča, da se je v vasi Doberljevo, občina Čemšenik, pripetil neverjeten, a vendar resničen dogodek: Jože Razboršek se je 10 let skrival pred ljudmi in pred oblastjo.

1943. leta je bil Razboršek mo- biliziran v nemško vojsko. Kma- lu je prišel v Kulm na Poljskem, kjer so ga pripravili za fronto. Nemške čete so se na ruski fronti umikale in prišle spomla- di 1944 v Romunijo. Tudi Raz- boršek je bil med njimi. Tu se je prehladil in zbolel. Ko se je v bolnišnici nekoliko opomo-

gel, je dobil 14-dnevni dopust in napotnico do Celovca. Nemška propaganda ga je popolnoma osvojila in prepričala o vsemo- gčnosti rajha: tudi, če bodo Nemci vojno izgubili, se bodo vsi lahko vrnili na domove. Tako se je Razboršek v Celovcu odločil za beg domov. Doma si je uredil skrivališče: letno v hi- ši pod streho, zimsko pa v senu na kozolcu. Sestra Marija mu je prinašala hrano in časopise — bil je seznanjen z vsem do- gajanjem v svetu. Ponoči je prihajal iz svojega skrivališča po 10. uri zvečer in se oddaljal naj- več 15 metrov od hiše. Noben sosed ni vedel, zanj.

Ob koncu vojne je bil seveda presenečen, toda še vedno je

Moštveno prvenstvo Dolenjske v šahu

V okviru moštvenega prvenstva Slovenije v šahu bodo organi- zirana moštvena prvenstva pokra- jin, katerih prvaki se bodo po- tem pomerili za naslov moštvene- ga prvaka Slovenije za leto 1954. Moštva Dolenjske so razdeljena na dve skupini. V prvi skupini tekmujejo društva iz Beke kraji- ne (Črnomelj, Metlika) in Kočev- ske (Kočevje, Ribnica), v drugi skupini pa društva iz ostale Do- lenjske (Novo mesto I. in II., Trebnje, Stična, Straža, Krško).

V I. kolu se pomerijo: I. sku- pina: Črnomelj—Metlika in Ko- čevje—Ribnica. II. skupina: Stična (Ivančna gorica)—Trebnje, Svo- boda (Straža)—Novo mesto II., Novo mesto I.—Krško.

Vsako moštvo šteje 8 šahistov. Dvoboji bodo v krajih, določenih po sporazumu med nasproti- ko- ma. Zmagovalec v I. skupini igra- ta med seboj, enako v II. skupini. Finalno srečanje mora biti do konca avgusta, ker se bo spo- tembra začelo moštveno prvenstvo Slovenije. Društva opozarjamo, da takoj organizirajo dvoboje, da ne bo nepotrebnih zamud. M.

MANIFESTACIJA BELOKRANJSKIH ŠPORTNIKOV

Ob proslavi 10. obletnice prvega zasedanja SNOS je bil na stadi- onu v Črnomlju atletski nočni mi- ning, ki so se ga udeležili tudi gostje iz Novega mesta, Karlova- ce in Ljubljane. Rezultati so pod povprečjem, kar je razumljivo, saj v luči refleksijev in v mrzli noči ni bilo mogoče doseči dobrih rezultatov. Za presenečenje bi smeli poslušati Marko Plut, ven- dar je imel senolo, da se je kopje dotaknilo žice in padlo z malen- kostnim pospeškom 68 m! Met je moral ponavljati, a je kljub te- mu dosegel prvo mesto.

Rezultati: 100 m: Trtnak (Od- red) 2:38,6; Prezelj (Zeleznica, Karlovac) 2:38,8; Simončič (TVD)

50 m: Plut (Črnomelj) 58,30; Le- hart (Odred) 52,20; Maslov (Zelez- ničar, Karlovac) 49,40; Jeras (Odred) 44,91.

Višina: Zoril in Zgalin (Odred) 165 cm; Hreljac (Zeleznica, Kar- lovac) 160 cm.

Kopje: Plut (Črnomelj) 58,30; Le- hart (Odred) 52,20; Maslov (Zelez- ničar, Karlovac) 49,40; Jeras (Odred) 44,91.

Gledalcev je bilo dva tisoč. T. M.

Uvoz pšenice in bombaža iz ZDA

Za zagotovitev prehrane na- šega prebivalstva bomo letos na- bavili v ZDA za 7 milijonov in 400.000 dolarjev pšenice. Za po- trebe naše tekstilne industrije pa bomo uvozili iz ZDA za 1 mi- lion 600.000 dolarjev bombaža. Ladijski prevozi tega blaga bodo veljali približno 1 milijon do- larjev.

Tovarna za konzerviranje rib

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v FLRJ.

V Iki blizu Opatije bodo s po- močjo FAO (ameriška organiza- cija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna